

ראשון בתנועה - סוף: גדוד שחק בקרב

**"שם השריונים, שם השריונים/שם השריונים מחכים לפקודה/מרכבות
הברזל ואנשי הפלדה!"**
(שריונים שישים ותשע" מאת יורם טהרלב).

כבר בצהרי יום חמישי, 3 ביולי 2016, מיד עם מתן פקודת הכוננות, היה על המח"ט לקבל במהירות החלטות. הראשונה שבהן הייתה עם איזה גדוד מבין השלושה להישאר כתשתית צוות הקרב החטיבתי ואילו גדודים יועברו לצוותי הקרב האחרים. בריאיון עמו המשיך ותיאר חסון את ההתרחשויות:

ההחלטה לא הייתה פשוטה, אבל קיבלתי אותה במהירות. השארתי את גדוד עוזו (198), שבו עוברים את ההכשרות השריונאים של חטיבה 188, אצלי בצוות הקרב החטיבתי. הסיבה העיקרית לכך הייתה שהגדוד היה בדיוק בנקודת מעבר שבה הוחלפו מג"דים. המפקד הקודם של הגדוד סא"ל אלעד שוורץ בדיוק עזב, והמפקד שהחליף אותו סא"ל אריה ברגר היה אמור להגיע רק ביום ראשון לאחר כעשרה ימים.

המצב הזה חייב אותי כמח"ט לדאוג לחניכה מקרוב של המג"ד שרק ייכנס לתפקידו, וכמעט מיד לאחר מכן יצטרך לצאת עם האנשים שלו להילחם. ברגר, שנכנס זה עתה לתפקידו, היה הצעיר שבמפקדי הגדודים, ולכן רציתי שהוא יהיה לידי. לפיכך קבעתי שצוות הקרב החטיבתי יתבסס על גדוד עוזו שבפיקודו. במקביל, שאלתי את עצמי איזה גדוד לשלוח לצוותי הקרב האחרים. החלטתי לשלוח את גדוד שחק (196), בפיקודו של רפי וולפסון, שבו מוכשרים מפקדי הטנקים וקציני החיל. זה היה גדוד נכון לקרב ומעל לכל - בעל ניסיון מקצועי רב מאוד, ולכן, יכולתי בראש שקט לתת את פקודת הכוננות הראשונית דווקא לגדוד הזה.

למרבה המזל, סדר-הכוחות של הגדוד הזה היה גדול מן הרגיל, וכך יכולתי להעביר את הגדוד לצוות הקרב של הצנחנים, אך במקביל לגרוע ממנו שתי פלוגות. האחת צורפה לצוות הקרב החטיבתי שלי, והשנייה צורפה לגדוד שלח (532) בפיקודו של סא"ל השאם אבראהים המנוסה והמקצועי שצורף לצוות הקרב החטיבתי של צוערי בה"ד 1 (261). הייתי שלם לחלוטין עם ההחלטה הזאת. גדוד הפיקוד של השריון הוא החזק ביותר בשריון מבחינה מקצועית. כל אחד מן המפקדים שבו נבחר בפינצטה, והוכיח את עצמו ברמה הגבוהה ביותר מבחינות מקצועיות, פיקודית ואנושית. הרגשתי שזה יהיה נכון לתת את הגדוד הזה לצוות הקרב של הצנחנים, ולהותיר כאמור שתי פלוגות נוספות אצלי ואצל אבראהים לחיזוק יכולת הלחימה ולשדרוגה. בדיעבד התברר שההחלטות האלה היו נכונות.³⁵

סא"ל רפי וולפסון מפקד גדוד שחק זכר היטב את הבחירה בגדוד שלו כגדוד שיופעל הראשון בחטיבה. וולפסון, בוגר מדרשיית נעם בפרדס חנה ושיבת מעלות, היה עם פרוץ הקרבות מג"ד עם ותק של קרוב לשנה. בריאיון עמו סיפר:

קיבלתי את הפיקוד על שחק ב-29 ביולי 2013 - כמעט שנה לפני המלחמה והכרתי אותו היטב. ב-3 ביולי 2014 הייתי בטקס סיום הקורסים שלנו באתר השריון בלטרון. שעה אחרי סוף הטקס - לאחר שהחניכים שלנו כבר פוזרו לחופשות שבת בית ואחריהן חזרה ליחידות שמהן נשלחו - קיבלתי שיחת טלפון ובה ההנחיה של המח"ט להיות מוכנים להקפצה. ההנחיה הזאת לא הייתה לגמרי בלתי צפויה, ומיד עם קבלתה ערכתי לעצמי חישוב מהיר כמה לוחמים יש לי לאיש ולציוות כל הטנקים של הגדוד. לרשותי עמדו בפלוגת ההשלמה של קורס קציני השריון סגל מלא, ואתם 12 חניכים שסיימו זה עתה את הקורס ושנתרו בחטיבה בהכנה להיות מפקדים במחזור הבא. לעומתם, בקרב קורס מפקדי הטנקים עמדו לרשותי רק מחצית מאנשי הסגל כשכל השאר הם חניכים שסיימו זה עתה את הקורס. הצוותים האלה לא היו אורגניים, וחלק גדול מהם לא הכירו כלל איש

את רעהו. למרות זאת, בטחתי בהם ללא סייג. היה לי ברור לגמרי שהקצינים בגדוד שלי הם מספר אחת בשריון, וכמותם גם המפקדים ובוגרי קורס מפקדי הטנקים. כולם היו הכי מקצועיים שיש.³⁶

בסופו של דבר, לא הוקפץ הגדוד באותו הערב, ולוחמיו שוחררו לבתיהם לחופשת סוף-שבוע. זו הייתה חזרה אחרונה לשגרה לפני שהגדוד שב למסלול המהיר מאוד שהוביל אותו לקרב.

במוצאי שבת הוזעקו כל לוחמי הגדוד לבסיס שיזפון. וולפסון סיפר: "הפעילו אותנו במוצאי שבת. הגענו במהלך הלילה ובשעות הבוקר המוקדמות לבסיס, ושם נמסר לנו שהחל מתשע בבוקר ימתינו לנו האוטובוסים שיעבירו אותנו אל שטחי הכינוס מול רצועת עזה לקראת היציאה לקרב".³⁷

ואולם, כדי לצאת לקרב הוא היה זקוק לשני רכיבים קריטיים שבלעדיהם אין סיכוי לבנות מסגרת כלשהי, בוודאי שלא מסגרת לוחמת: צוותים מיומנים וטנקים מוכנים ומצוידים לקרב. כאשר הוא והמ"פים שלו הגיעו לבסיס שיזפון בשעה המוזהרת הזאת של מוצאי שבת בין 5 ל-6 ביולי נראו שתי המטרות בלתי ניתנות להשגה, בוודאי שלא בתוך השעות הספורות של הלילה ותחילתו של שבוע חדש שבו עדיין לא הגיעו חניכי הקורס החדש לבסיס. וולפסון המשיך:

היינו חייבים בתוך שעות ספורות ליצור יש מאין טנקים שמסוגלים להילחם ולצוות צוותים שיאיישו אותם ויצליחו עד הבוקר להיות מוכנים כבר לצאת לקרב. הטנקים עצמם, מרכבה סימן 4, שסיימו כאמור רק בשבוע הקודם את החודשים הארוכים של קורסי מפקדי טנקים, ולצדם אלה של קורס קצינים, ניצבו שם, עירומים לגמרי. רק שלושה ימים קודם לכן, כאשר הסתיים הקורס, הזדכו עליהם ופורקו מהם כל מערכות הלחימה והוחזרו לאפסון. הפריט היחיד שנותר עליהם היה כיסא "הגנן", המדריך בקורס, שנותר מורכב על הצריח - פריט, שאותו חייבים לפרק מיד אם רוצים לצאת עם הטנק הזה להילחם.

36 ריאיון עם סא"ל רפי וולפסון, מודיעין, 13 בספטמבר 2015.

במהלך שעות הבוקר המוקדמות מאוד, ובעזרתם הברוכה של הנגדים ואנשי החימוש, פורקו הכיסאות והושבו לטנקים כל פריטי הציוד. הטנקים חומשו, זוודו ועברו הכנה מהירה ומחודשת. עם שחר, באור ראשון, כבר הייתה העבודה בעיצומה, ושעות ספורות לאחר מכן, לקראת הצהריים, הבחנתי כי 35 משאיות כבדות כבר מחכות להעמסה של הטנקים שעברו את הטיפול המהיר הזה כדי להסיעם לנקודת ההיערכות. רק אז הפנמתי לגמרי שזה אמיתי ושנחנו יוצאים למלחמה.

במהלך אותן השעות הצלחתי גם להרכיב את צוות הלוחמים של הגדוד: ציוותתי למשימות האלה מועמדים לקורס מפקדי טנקים, שסיימו זה עתה את הלימוד של המקצועות בצמ"פ, ואתם את כל חניכי קורס קציני השריון המתוכנן שעדיין לא החל, מפקדי טנקים שסיימו את החלק האג"מי של בה"ד 1 ועדיין לא התחילו את ההכנה לקורס קציני שריון, מחלקה מפלוגה של חטיבה 7 שעברה הסבה לטנקי מרכבה סימן 4 וכמה מן האנשים שסיימו את הטקס ביום חמישי לפני 72 שעות, והיו אמורים להתייצב אצלנו כמדריכים.

פלוגה נוספת קיבלתי מהצמ"פ של גדוד שלח ופלוגה נוספת שהייתה מורכבת אך ורק מסגלים של מדריכים בגדוד המקורי שלי. זה היה אמנם ערב רב של אנשים שרבים מהם לא הכירו כלל זה את זה, אבל היה לכוח הזה יתרון עצום: כמעט בכל טנק היה לי קצין בוגר של קורס קציני שריון. היו לנו בגדוד מפקדי פלוגות שזה גם תפקידם האמיתי בשגרה, וכך גם הסמ"פים. בנוסף - בכל מחלקה חוץ ממפקד המחלקה הרשמי היו עוד ארבעה-חמישה מפקדי מחלקות שתפקדו כלוחמים וכאנשי צוות. כל "הערב רב" המקצועי הזה הגיע בשעות הבוקר המוקדמות לשיזפון. כמעט כולם עם מדי א' בלבד ללא מדי ב', ובו במקום הופנו לאוטובוסים שהמתינו להם, הוקראו להם רשימות השיבוץ הקרבי שהכנו והציוות שלהם בלחימה. הם קיבלו מדי ב', והופנו מיד "לסיים את המלאכה" ולהשלים את הכשרת הטנקים ללחימה.

כשסיימו, אי שם לקראת שעות הצהריים הועמסו הטנקים על המובילים, והם עצמם עלו לאוטובוסים ולמפגש עם חברים לצוות ולפלוגה שרובם נפגשו לראשונה בחייהם. שעות ספורות לאחר מכן כבר היה הגדוד פרוש באזור קיבוץ מגן, ומוכן ליציאה לקרב. ברגע האחרון העברתי לגדוד 532 את פלוגה כ' (כינרת) של קורס מפקדי הטנקים בפיקודו של רס"ן עודד עדני מכיוון שהם היו מצוידים בטנקי מרכבה סימן 2 שנוזקו לחלפים אחרים ולתחמושת שונה, וקיבלתי במקומם את פלוגה ק' בפיקודו של סרן גל בכר שהייתה מצוידת בטנקי מרכבה סימן 4, כמו יתר כל הפלוגות שלי. בסך-הכול היו אצלי שבע פלוגות טנקים מוכנות ללחימה: שלוש פלוגות שלי בלחימה, פלוגת חרמ"ש במילואים, פלוגות כ' ול' שעברו למסגרת גדודית מקבילה, פלוגה ק' שהצטרפה אלינו ופלוגת המפקדה. כולן, כאמור, בתקן מלא ובמוכנות ללחימה.³⁸

ראשוני המפקדים שהגיעו לשיזפון לא השתייכו במקור לגדוד שחק, אלא דווקא לגדוד שלח (532) בפיקודו של סא"ל השאם אבראהים. סרן גל בכר פיקד על פלוגה ר' בגדוד שלח שעסקה בהכשרת הלוחמים של הצמ"פ מחטיבה 401 ללחימה בטנקי המרכבה סימן 4. יחד עמו נמצא סרן נתי ביטון מפקד פלוגה ק', שהיה בשלב של הכשרה לתפקיד מפקד הפלוגה.

לאחר פיזור הלוחמים ליחידותיהם עם תום הטקס שוחח מפקד גדוד שלח עם המ"פים שלו וביקש להקים מסגלי ההכשרות של הצמ"פ שתי פלוגות - האחת של סגל חטיבה 401 והשנייה של סגל חטיבה 7. שתי הפלוגות יצוידו בטנקי מרכבה סימן 4 ויועברו לכן לגדוד 196, בעוד שבפעולת הצרחה תעבור פלוגה המצוידת בטנקי מרכבה סימן 2 לגדוד 532 המצויד כולו בטנקים מן הסוג הזה. עם הידיעה הזאת - על המעבר הצפוי לגדוד 196 - יצא בכר לחופשת שבת בבית. החופשה שלו הסתיימה כבר במוצאי שבת - הוא הוזעק להגיע עוד באותו הלילה לשיזפון.

בשעת לילה מאוחרת הוא גילה את הטנקים שסיימו רק לפני פחות מ-48

שעות את הליך ההזדכות וההפשטה עם תום הקורס. שעה קלה לאחר מכן החלו להגיע המובילים ולהסתדר בשורה ארוכה לצד המשטח של הטנקים, מוכנים להעמיס אותם מיד כשיוכשרו. בכר ואנשי הסגל שלו שהקדימו והגיעו כבר בלילה, יחד עם נגדים ואנשי חימוש הסתערו על הטנקים והחלו בטיפול קדחתני שיכשיר אותם להעמסה וליציאה לקרב כבר למחרת בבוקר. עד לשעות הצהריים ביום ראשון סיימו בכר, ביטון ויהונתן בן דוד, מפקד פלוגה ש' בגדוד שלח, את העבודה על הטנקים, העמיסו אותם על מובילים, והם עשו את דרכם צפונה לעבר נקודת הכינוס שליד קיבוץ מגן.³⁹

את המעבר החד הזה שבין הטקס החגיגי בלטרון, היציאה לחופשה והחזרה הבהולה ממנה כשהגדוד אוסף את עצמו מחדש ונערך בתוך פחות מיממה לקרב חוותה במלוא העוצמה פלוגה ח', המכונה "חוד אלון" של הכשרות מפקדי הטנקים של חטיבה 401 בפיקודו של רס"ן נתי לסרי. לסרי (28) יליד לוד, נשוי ואב לתאומים, הוא קצין שריון ותיק ומנוסה מאוד. את דרכו הצבאית עשה במסגרת חטיבה 401, שבה הוכשר כלוחם שריון.

לאחר מכן שימש מפקד טנק ומפקד מחלקה בחטיבת ההכשרות. לאחר לימודים במכללה לפיקוד טקטי היה מפקד פלוגת ההכשרות, ולאחר מכן מפקד הפלוגה המבצעית בגדוד 52. במלחמת לבנון השנייה היה איש צוות טנק; במבצע "חורף חם" היה סגן מפקד פלוגה; במבצע "עופרת יצוקה" היה קמב"ץ ובמבצע "עמוד ענן" היה מפקד פלוגה. את מבצע "צוק איתן" הוא החל בסככות העץ שבחצר אתר יד לשריון ב-3 יולי 2014 אחר הצהריים. שם הוא נפרד יחד עם סגל המפקדים של קורס מפקדי הטנקים של חטיבה 401, שאותו הוביל בחודשים האחרונים בגדוד שחק, מחניכיו שחזרו לחטיבת האם כמפקדי שריון צעירים.

באווירה המבודחת של סוף קורס, תוך כדי אכילת הכיבוד שהוגש למשתתפי הטקס ולאורחיהם, הוא שמע לראשונה את הלחשושים על מלחמה העומדת ממש בפתח, ועל כך שייתכן שהחניכים שמהם הוא עומד להיפרד ימשיכו אתו לכיוון לגמרי לא צפוי במקום לחזור לחטיבה ששלחה אותם. לא צריך

להיות רמטכ"ל או שר ביטחון כדי להבין את הקשר שבין שמועות האלה ובין מהדורות החדשות שבהן דווח על ירי הולך וגובר מתחום הרצועה אל היישובים שמסביב. בריאיון עמו אמר לסרי:

אני נפרד מהחניכים שלי, שקיבלו רק עכשיו את הדרגות, בחיך אבל בלב דאגה ענקית. אם בעקבות כל השמועות האלה אקבל פקודה להתכונן לחימה אין לי בעצם פלוגה לפקד עליה, וגם לא טנקים שמוכנים לקרב. את הטנקים ניתן יהיה לצייד ולהכין במהירות לקרב אבל מי בדיוק יילחם בטנקים האלה אם אני שולח לדרכם את הלוחמים שהכשרנו בחודשים האחרונים? בכל הפלוגה נשאר לי עשרה סמלים וארבעה קצינים חוץ ממני. הכוח הזה יספיק בקושי בשביל לבנות שני צוותים וחוליה טכנית אחת, מוקטנת.⁴⁰

שיחת טלפון מהמג"ד אישרה את שחרורם הסופי של החניכים. בשיחה הוזכרה האפשרות שיהיה צורך לחזור לשיזפון כבר במוצאי שבת. בסופו של דבר לסרי שב לבסיס רק בשעות הבוקר של יום ראשון. כמו כל חבריו לצוות המפקדים, ובעצם כמו כל שריזפון אחר מול ארמדת מובילי הטנקים שהמתינה כבר בטור ארוך להעמסה, הוא הבין בבת אחת את המציאות: יוצאים לקרב. לסרי המשיך ואמר בריאיון:

מה שגיליתי באותו בוקר בבסיס הפתיע אותי. בחטיבת בני אור - בגלל אופייה המיוחד והמבנה שלה כבית-ספר ולא כיחידה אורגנית לוחמת - דברים קורים בדרך-כלל לאט וביישוב הדעת. התהליכים מורכבים יותר ובדרך-כלל אטיים הרבה יותר מאשר בגדוד מבצעי רגיל, עם צוות פיקוד ולוחמים קבוע משלו. דאגתי שבגלל הקשיים הארגוניים, התחלופה והערבוב בין הצוותים, ואפילו מצבם הטכני של הטנקים - זה יהיה תהליך ארוך יותר, אבל בפועל הכול פעל במהירות מטורפת.

כשהגעתי ב־09:30 למשטח גיליתי כי הנגדים ואנשי החימוש של החטיבה לא המתינו אפילו לפקודה. הם חזרו לבסיס כבר בשעות

הלילה ו"פשטו" על הטנקים שעליהם הזדכינו רק בסוף השבוע שעבר כדי להכניסם ללחימה. עד לשעות הבוקר המוקדמות הם הספיקו לפרק מרובם את כיסא "הגנן" שהיה מורכב על הצריח ואינו מאפשר שימוש בטנק בלחימה. לאחר מכן נפתחו מחסני החירום, והטנקים צוידו, חומשו וזוודו במהירות רבה בעזרתם של מעט אנשי הצוות שנותרו לי והרבה מאוד נגדים ואנשי חימוש שבאו כל אחד בשביל לתת כתף, להושיט יד ולהסיע הלוך ושוב את המלגוזות ומאגרי התחמושת שנפתחו. הם עבדו ללא הפסקה כל הלילה וכל היום שאחריו עד שהטנקים הועמסו על המובילים ונשלחו צפונה.

בסביבות השעה 06:00 התחילו להגיע החיילים החדשים שסיימו רק השבוע את קורס הלוחמים שבצמ"פ, והיו אמורים להתחיל קורס מפקדי טנקים. הם הגיעו לבושים במדי א' עם הדרגות וסמל הלוחם החדש שזה עתה קיבלו. אספתי אותם לשיחת פתיחה שבה הסברתי להם כי מהרגע הזה הם לא מתחילים קורס אלא הם לוחמים שיוצאים לקרב. מיד לאחר מכן הרכבנו רשימות שמיות וציוותים, והתחלנו להעלות אותם לאוטובוסים. במקביל ניסינו למצוא להם סרבלים ומדי ב'. זה לא היה פשוט. לא הכרתי אותם כלל, וחששתי מאוד מרמתם המקצועית לאור העובדה שהם היו חסרי ניסיון מבצעי כלשהו. רק במהלך המבצע עצמו למדתי להכיר, להעריך ולאהוב אותם. הכנתי את הצוותים כשבכל הפלוגה שלי, פלוגה כ', הצלחתי להרכיב בסך הכול שני צוותים אורגניים - זה שלי וזה של לידור ישעיהו הסגן שלי. כל השאר היו צוותים שנאספו באקראי מבוגרי הצמ"פ והחניכים בקורס מפקדי הטנקים.⁴¹

אווירת החירום הזאת והעבודה המטורפת להכשרת הטנקים הזכירו ללסרי סיפורים של ותיקי הקרבות על מלחמת יום הכיפורים, למשל: אבירם ברקאי בספרו **על בלימה**, שבו סיפר את סיפורו של חטיבה 188; אביגדור קהלני בספרו **עוז 77** שבו תיאר את גבורתם של לוחמי חטיבה 7 שגויסו בבהילות ויצאו לקרב מתוך ימ"חים חסרים ומוזנחים. כמו כן הוא נזכר בחטיבת המילואים 679

בפיקודו של אל"ם אורי אור, שסיימה תרגיל ברמת־הגולן ושבה מיד לאחר מכן להילחם ככוח השריון הראשון שעלה לרמה לבלום את הסורים. המהומה, המחסור והביזיונות של משלוח טנקים לא מוכנים לקרב הם זיכרונות כואבים לא רק של אותה חטיבת מילואים אלא של השריון הישראלי כולו.⁴²

התנחם בכך שלמרות הדמיון, הפעם - 41 שנים לאחר מלחמת יום הכיפורים - המציאות בכל זאת שונה. האויב אינו מאיים על עצם קיומנו, והחשוב מכול: הטנקים יוצאים בסופו של דבר כשהם מוכנים ומצוידים כהלכה למלא את תפקידם. את ההכנות האלה לקרב ואת המעבר המהיר מאוד משגרה לחירום ומבית־ספר לכוח לוחם מן השורה הראשונה תיאר גם סרן איתמר מיכאלי מפקד פלוגה ז' בגדוד שחק. מיכאלי (25), יליד כרמיאל ותושב חרב לעת שבעמק חפר, היה מפקד פלוגה טרי מאוד בפלוגת ההשלמה של קורס קציני השריון, תפקיד שהחל למלא רק שבוע קודם לכן לאחר שסיים את תפקידו הקודם - מפקד פלוגה ח' פלוגה מבצעית בגדוד 77. שבוע אחד - זה הזמן שעמד לרשותו כדי להכיר את הלוחמים שאותם היה צריך להוביל בקרב ולנצח. מיכאלי סיפר:

זה היה שבוע עמוס מאוד. במהלך השבוע הזה סיימתי עם החניכים שלי את הקורס תוך עיסוק בנושא ההכנה המנטלית שלהם כמפקדי שריון. לקראת סופו של אותו שבוע שמענו באמצעי התקשורת על מטחי טילים הנורים על יושבי עוטף עזה, ורפי המג"ד הודיע לנו טלפונית במוצאי שבת, 5 ביולי 2014, שניתנה פקודה ההופכת אותנו מפלוגה בקורס לפלוגה מבצעית האמורה להיכנס לחימה כבר למחרת - ביום ראשון בבוקר, 6 ביולי 2014.

הלוחמים שלי הגיעו ביום ראשון בבוקר, והחלו מיד בעבודה על הטנקים שניצבו עירומים לאחר שזה עתה הסתיים הקורס הקודם. לצד המשטח הגדול כבר המתינו לנו שלושים וחמישה המובילים שעליהם היינו אמורים להעמיס את הטנקים בדרכם צפונה לשטחי הכינוס. הכול נעשה מהר מאוד, שקט מאוד ומקצועי מאוד. הלוחמים,

42 אורי אור, **אלה האחים שלי**, ידיעות אחרונות, תל־אביב, 2003, עמ' 42-56; הרב חיים סבתו, **תיאום כוונות**, ידיעות אחרונות וספרי עליית גג, תל־אביב, 1999, עמ' 60.

עבדו עליהם בטיפולי ב' יחד עם גדודים אחרים. הפלוגה שלי לא הייתה הומוגנית ואחידה. במסגרת השגרה של קורס קציני השריון מורכבת הפלוגה הזאת משלושה סוגים שונים של טנקים. מחלקה אחת הייתה של מרכבה סימן 2/ב, מחלקה שנייה של מרכבה סימן 3 והמחלקה השלישית של מרכבה סימן 4.

מדובר לא רק בטנקים מסוגים שונים לגמרי ועם מעטפת ציוד שונה וחלפים שונים, אלא גם בטנקים בעלי חימוש שונה: הפגזים של מרכבה סימן 2 הם של 105 מ"מ, ואלה של שתי המחלקות האחרות הם עם תחמושת של 120 מ"מ. לכן, כדי לאפשר לי פיקוד על פלוגה מבצעית היינו חייבים ליצור אחידות של הטנקים בפלוגה. התכוננו למצב כזה, והנוהל במקרה של מעבר משגרה לחירום הוא ביצוע הצרחה - אני מקבל מחלקה אחת של טנקי מרכבה סימן 4 מההכשרה של חטיבה 7 בגדוד 532 ומחלקה נוספת מההכשרה של המט"קים של חטיבה 401. במקביל הייתי אמור להעביר את שתי המחלקות האלה לכוחות אחרים שישתמשו בהם ככוח אחיד. הנוהל המסובך הזה בוצע בתוך שעות ספורות כאשר על המשטח הגדול עובדים ללא הרף החניכים שלי על הטנקים כדי להכשיר אותם ליציאה לקרב.

הטנקים שעוד באותו בוקר היו עירומים ועם כיסא "הגנן" על הצריח שלהם, היו כבר באותו הערב בשעה 22:00 בשטחי הכינוס מוכנים ליציאה לקרב בעזה. החיילים שלי ביחידה שהורכבה היו מוכרים לי היטב. הם היו החניכים שלי עד אותו בוקר במסגרת קורס ההשלמה של קורס קציני השריון מחטיבות 7 ו-401. למעשה, כל צוותי הטנקים בפלוגה היו בוגרי בה"ד 1 וחניכי ההשלמה החילית. הפלוגה הייתה מורכבת כולה מקצינים. המדריך שלהם בבית-הספר לשריון, "הגנן" שימש כמפקד הטנק, וכל הלוחמים שלו גם הם היו קצינים. קראתי להם נבחרת ה-all stars של שריון, והם אכן היו כאלה. "הגננים" שלי נחשבים ללוחמים הטובים ביותר בשריון, וכך היו גם אנשי הצוות שלהם - קציני השריון של העתיד.⁴³

סגן הראל ישי, סגנו של מיכאלי, סיפר בריאיון עמו על התחושה המוזרה של שילוב בין אנדרלמוסיה ובין סדר ועבודה מקצועית: היינו פלוגה בלי צוערים בעקבות הפיזור לאחר סיום הקורס ביום חמישי, 3 ביולי 2014. היו שם רק אנשי סגל, ובראשם מפקד הפלוגה איתמר מיכאלי עצמו, שאפילו אותו בקושי הכרתי מכיוון שהוא היה בתפקיד רק שבוע. זה היה תפקיד ראשון שלי כסמ"פ, ולא עברתי אפילו חפיפה מסודרת. בשיחה טלפונית אתו הוא מסר לי כבר אחרי הטקס כי ייתכן שנוקפץ לפעילות חירום, ואכן זה מה שקרה במוצאי שבת. ביום ראשון סביב 05:00 בבוקר יצאנו ביחד דרומה לשיזפון. הגענו לשם לפני 07:00.

מיד כשהגענו מיכאלי הוזעק לקבל את הפקודה, ואני נדהמתי לגלות שם את כל המובילים כבר עומדים ומחכים לנו להעמסה של הטנקים. למרות שבמסגרת קורס קציני השריון הכשרנו את החניכים שלנו בעבר להילחם בטנקי מרכבה סימן 2 וסימן 3, בלחימה היינו אמורים לבצע הצרחה, ולקבל מגדודים אחרים טנקי מרכבה סימן 4. זה לא היה קל. הטנקים שסיימו זה עתה קורס לא היו במצב ראוי ליציאה לקרב. הסתערנו עליהם לצייד, לזווד ולפתור בעיות טכניות שנמצאו ברבים מהם. זה היה יום ארוך עם הרבה כאב ראש במהלכו. לצד טיפול אינטנסיבי מאוד בטנקים עצמם בנינו גם צוותים מצוערים שהיו אמורים להתחיל קורס חדש ושאת רובם המכריע לא הכרנו.

למרות הבלגן, מצב הטנקים והיעדר צוותים מסודרים היה הגדוד ערוך ומוכן ללחימה בתוך פחות מ-24 שעות. אני עצמי הועברתי במהלך אותו היום לשטח הכינוס במגן, ושם סייעתי בפריקת הטנקים. הגדוד כולו היה מוכן בטנקי מרכבה סימן 4 בעלי כשירות ללחימה, מצוידים היטב, עם צוותים מצוינים ועם כל הציוד הנחוץ ליציאה לקרב. אני הייתי היוצא מהכלל היחידי בגדוד כולו - התעקשתי להישאר עם מרכבה סימן 3. הטנק שלי צרך אמנם את אותו סוג תחמושת פגזי 120 מ"מ, אך היו לו חלקי חילוף שונים.⁴⁴

על הבוקר ההוא בשיזפון סיפר גם סגנו של לסרי, סגן לידור ישעיהו, סגן מפקד פלוגה ח' (חוד אלון) של קורס מפקדי הטנקים במרכבה סימן 4. ישעיהו, יליד

יפו שגדל בראשון לציון, התגייס לצה"ל ב־2011, ועבר את מסלול הלוחם והמפקד בחטיבה 401. כמו כל חבריו, הוא היה בטקס החגיגי בלטרון של סיום קורס מפקדי הטנקים, שבסופו פוזרו החניכים בחזרה ליחידותיהם למרות השמועות על הסופה שמתקרבת. כמו כל עם ישראל, הוא שמע באמצעי התקשורת על ההפגזה ההולכת וגוברת על יישובי עוטף עזה וקיבל תדרוך להיות מוכן לעבור מיד למתכונת חירום עם היחידה שלו - יחידה שנתרה כאמור עם המדריכים בלבד ללא החניכים שסיימו את הקורס.

הפקודה אכן הגיעה במוצאי שבת, ולמחרת עוד לפני 05:00 בבוקר הוא דהר יחד עם נתי לסרי מפקד הפלוגה לשיזפון. בבסיס האימונים של החטיבה קצת לפני 07:00 בבוקר הוא ראה על רחבת הטיפולים הענקית מראה מוזר. מצד אחד עמדו שם כבר עשרות מובילי טנקים מוכנים להעמסה מידית של הכלים, ומצד אחר נמצאו ברחבה עשרות טנקים עירומים לחלוטין. הטנקים האלה עברו רק 72 שעות קודם לכן הזדכות על כל הציוד והתחמושת שנאגרו בהם במהלך קורס מפקדי הטנקים. עתה הם עמדו חסרי יכולת אימונים, ובוודאי חסרי יכולת לצאת למלחמה. ישעיהו סיפר:

עשר שעות. זהו פרק הזמן שהקציבה הפקודה כדי להפוך את הטנקים האלה למוכנים לקרב, ולמצוא לוחמים מיומנים שיאיישו אותם. מה שקרה שם בעשר השעות האלה היה דבר מדהים. אנשי הסגל שלי הסתערו על הטנקים העירומים כדי להכין אותם ולהכשירם להעמסה. הם לא עשו את זה לבד. מכל קצות הבסיס הגיעו לעזור להם נגדים, אנשי חימוש ואנשי מנהלה ושירותים, וכולם טיפלו בטנקים. מלגזות התרוצצו בין העמדות, ארגזי עץ מן המלאים הייעודיים לחימה נפתחו, ונגדים טיפסו על הטנקים כדי למלא את הבטן שלהם בתחמושת שנשלפה מן המארזים והועברה בזריזות מיד ליד. זו הייתה תופעת טבע מדהימה שמעולם לא נתקלתי בה. שעה קלה לאחר מכן החלו להגיע למשטח חניכי הצמ"פ שהיו אמורים להתחיל את הקורס הבא של מפקדי הטנקים. אספתי אותם והתחלתי למלא את השיבוץ הקרבי שירכיב מהם צוותי לחימה לטנקים. זה לא היה קל כי בפועל לא הכרתי אף אחד מהם. הקראתי שמות, ובלב היו המון

חששות. חששתי מיכולתם של החבר'ה הצעירים האלה, שאינני מכיר, להילחם במערכת כל-כך מורכבת. במהלך השעות האלה התבצעו גם "החלפות". אנחנו מקבלים את פלוגה "ק" של מרכבות סימן 4, בפיקודו של נתי ביטון, שהטנקים שלה מועברים אלינו, ואנחנו מעבירים אליהם את הטנקים של פלוגות כ' ול' שלנו של מרכבות סימן 2 וסימן 3 מהגדוד שלנו.

לכל אלה הצטרפו בעיות טכניות של טנקים שכשירים לאימונים אך לא לקרב ושצריך במקום להכשירם. באותו היום נשבר כנראה על אותה רחבה שיא עולמי בהכנה של כוח לציאה לקרב. קצת לפני השעה 17:00 עזב אחרון המובילים את המשטח כשעל גבו אחרון הטנקים מוכן לקרב. חמש שעות לאחר מכן, גדוד 196 היה ממוקם כבר בנקודת הכינוס מוכן לקרב, עם 35 טנקי מרכבה סימן 4 מתודלקים, מזוודים, מחומשים ונכונים לקרב.⁴⁵

ביטון עצמו נזכר בחוויה של פלוגה אחת ובה לא פחות משלושה מ"פים. על הפלוגה פיקדו כאמור יהונתן בן דוד (בנדה), לשעבר מ"פ פלוגה "ש", וסגנו, גל בכר, מפקד פלוגה ר'. ביטון קיבל את הפיקוד על מחלקה 1 בפלוגה המאוחדת שפורקה בפועל בשלב ההכנות לקרב, וכל מחלקה בה נשלחה לסייע בצוות קרב פלוגתי אחר של גדוד הצנחנים 890.⁴⁶

עם הגעת הפלוגה לשטחי הכינוס אסף המג"ד את המ"פים שלו לקבוצת-פקודות. לסרי נשם לרווחה כשהוסבר לו כי הוא יישאר תחת פיקודו הישיר של הגדוד, וכי הגדוד כולו יהיה חלק מצוות הקרב החטיבתי של הצנחנים. עם זאת המשיכו לקנן בו דאגות:

חששתי שאם ניאליץ להיכנס לקרב במצב הזה - עם לוחמים שלא הוכשרו בכלל מעבר לאימון הבסיסי ביותר - זה עלול להיות גרוע. הצוותים האלה לא מגובשים עדיין, לא מכירים איש את רעהו או את

45 ריאיון טלפוני עם סגן לידור ישעיהו, סמ"פ פלוגת "חוד אלון", 1 בפברואר 2016.

46 ריאיון טלפוני עם סרן נתי ביטון, 11 באוקטובר 2015.

המפקדים וגם חסרי ניסיון. היינו זקוקים נואשות לכמה ימים לפחות על מנת לגבש אותם ולהכין אותם לחימה. חששתי גם מתקלות טכניות בטנקים שטרם תוקנו ומחוסרים פה ושם בפריטים ובציוד לחימה.

אמרתי את כל זאת לרפי, ובמקביל עמדתי גם מול הפלוגה המאולתרת שלי שנולדה זה עתה, והרגעתי את הלוחמים. מול החששות הטבעיים שלהם הסברתי להם שהעובדה שהם נשלחו מיד עם סיום הצמ"פ לקורס מפקדי טנקים מעידה עד כמה הם טובים ועד כמה אנו מאמינים בהם. אני הרגעתי אותם, ורפי המג"ד הרגיע אותי שיינתנו לנו לפחות 48 שעות לאמן אותם ואולי אפילו יותר. התחלנו להתאמן כמעט מיד.⁴⁷

הקשיים שעמם התמודד וולפסון היו לא רק בנוגע לחיבור בין טנקים לצוותים ובין מפקדים ליחידות. בתוך כל המהומה שמסביב הוא היה צריך גם להקים כמעט יש מאין פלוגת חרמ"ש של לוחמי חי"ר אורגניים של גדוד שחק. למעשה, עמדו לרשותו שלוש מסגרות חרמ"ש שונות שאותן היה עליו להפוך מיד למסגרת מגובשת אחת שתלווה את טורי השריון לקרב ותילחם עִמָם: פלוגת חרמ"ש של הגדוד, שאוחדה משתי פלוגות, וכן מחלקה נוספת של מילואים שאמורה הייתה להילחם בנפרד כשהיא כפופה ישירות למג"ד.

סרן מרדכי (מוטי) פסל, מפקד פלוגת חרמ"ש הגדודית, מצא את עצמו מיד עם גיוסו הבהול ניצב בפני משימה סבוכה ולגמרי לא מתוכננת: איך הופכים בתוך שעות שתי יחידות מילואים שונות לחלוטין ליחידה אחת האמורה לצאת בתוך כיממה לקרב? סרן פסל שחזר את האירועים:

בשנת 2013 יצאתי לקורס מפקדי פלוגות במילואים, ואחריו חזרתי לפלוגה שבה אני משרת מאז התחלתי את שירות המילואים - פלוגת חרמ"ש של גדוד 708 בחטיבה 130. לא חלפו ימים רבים, ובחודש אפריל 2014, כחודשיים לפני תחילת מבצע "צוק איתן" והחטיבה - חטיבת טנקי המג"ח האחרונה בצה"ל - נסגרה. אל"מ גיא חסון,

שהיה בעבר המח"ט שלנו, שימש באותה העת מח"ט 460. הוא "משך" אותנו אליו, והחליט לאחד את הפלוגה שלי יחד עם פלוגת חרמ"ש של גדוד 196 שהייתה, כאמור, תחת פיקודו ולתת לי את הפיקוד על הפלוגה המאוחדת.

כל זה קורה, כאמור, כחודשיים לפני פרוץ המערכה. התחלנו בעבודה פיקודית ושלישית שתכליתה למצות את כוח האדם האיכותי בשתי הפלוגות המתאחדות ולבנות פלוגה אחת חזקה. וכמו תמיד, ברגע הכי מורכב והכי לא מתאים, פורצת המלחמה. הגיוס החפוז למילואים במסגרת מבצע "צוק איתן" תופס אותי כשאני לא מכיר בערך חצי מהחיילים, לא את הרס"פ ולא את אחד המ"מים. מצד אחר, אני מכיר היטב את החיילים שמגיעים מ-708 פלוגת חרמ"ש שבה שירתתי ולצדי עומדים שני קצינים מעולים וחברים טובים - רס"ן משה צרפתי, שהיה סמ"פ בעבר וכעת הוא קצין בחפ"ק, וסרן אביעד יוסף, הס' שלי. מאידך גיסא - כמעט אינני מכיר את חילי פלוגת חרמ"ש של חטיבה 460.⁴⁸

נוסף על העובדה שפסל לא הכיר את כל אנשי הסגל היה עליו להתמודד עם בעיה אחרת לא פחות קשה: הפיקוד על פלוגת המילואים המאוחדת. פסל המשיך וסיפר:

ב-6 ביולי מצלצל אלי סא"ל רפי וולפסון המג"ד ואומר לי להגיע לאוגדת עזה עם הסמ"פ. אנחנו מגיעים לשם, נכנסים לפקודה שהמג"ד מעביר לכלל המפקדים בגדוד ובסיומה אני ממחר אל המג"ד. יחד אתי ניגש אליו גם רס"ן אריאל רוקח ששימש במשך שנים ועד לפני מספר חודשים כמפקד פלוגת החרמ"ש של גדוד 196. שנינו ניגשים אל המג"ד, וכל אחד מאתנו דורש בתוקף להכיר בו כמפקד של הפלוגה. המג"ד מחליט שאם נכנסים מחר אז רוקח הוא המ"פ וייכנס רק עם החיילים שלו, אבל אם יהיה זמן להתאמן אז אני המ"פ ואכנס עם הפלוגה המאוחדת. מאוחר יותר הוחלט שעוד יהיה

זמן לאימון ונשמתי לרווחה - אני לוקח פיקוד. בבוקר הבא הוחלט לגייס את המפקדים ולאחר עוד יום את כל הפלוגה. למעשה זאת הייתה הפעם הראשונה בה הכרתי חלק ניכר מהמפקדים ומהחיילים.

יש מאין נוצרה המסגרת החדשה - פלוגת החרמ"ש של גדוד 196.

שיעור ההתייצבות בשיזפון גבוה באופן חריג, ומפקדת הפלוגה, בראשות הרס"פ שי בניטה, עבדה ברצף בלתי פוסק יומם ולילה כדי להשיג ציוד נוסף ללוחמי המילואים. מספרם הלך ועולה משעה לשעה, חצה את שיעור ההתייצבות הצפוי, והיה גבוה מן התקן. לדוגמה, פליקס נויבר, לוחם בפלוגה ומקלען "נגב" החי בפנילנד, הפתיע את חבריו והתייצב בשיזפון. נויבר לא זומן כלל בצו 8, אבל כששמע על המבצע המתקרב עלה על מטוס לישראל, התייצב אצל שלישת הגדוד ולא הסכים לעזוב עד שיגייסו אותו.

פסל, לא בזבז רגע, והחל בהכנות ובאימונים לקראת קרב. פלוגת המילואים שלו החלה להתאמן בשיזפון, וכעבור יומיים המשיכה את האימון בצאלים. האימון הזה, המהווה בעצם אימון הקמה ואימון לקראת יציאה לקרב גם יחד מתקיים בתנאים יוצאי דופן. הוא נזכר כיצד:

פתחנו באימון הכי אינטנסיבי בתולדות הפלוגה. מעט מאוד שינה והרבה מאוד שטח. הרגשת המלחמה המתקרבת והאופי המילואימניקי של הפלוגה גרמו לניצול מיטבי של הזמן היקר: צריך לאמן את המטוליסטים ואין תחמושת? הסמ"פ עובר בין היחידות השכנות ועם קצת סחר חליפין משיג. יש לאחת המחלקות שעתיים מתות? פשוט נכנסים למטווח הקרוב ביותר, מוודאים שהוא ריק ומודיעים לחמ"ל שמתחילים לירות.

צריך אישור מבסיס האימונים של צאלים על מנת להיכנס למתקן המדמה לחימה בשטח בנוי, כי כל צה"ל רוצה להתאמן בו? אין בעיה - אחד החבר'ה מתקשר ומזדהה כקמב"ץ של מתקן האימונים ומאשר מה שצריך. עשינו הכול כדי להתאמן. המיצוי הזה של הזמן בא לידי ביטוי גם בגישה של הלוחמים עצמם. יש לנו בפלוגה "בוגרים" מכול

העימותים ב־25 השנים האחרונות: החל מ"דין וחשבון", עבור דרך "חומת מגן" ומלחמת לבנון השנייה עד "עופרת יצוקה". הרצינות, היוזמה וההתמדה המחישו שכולם מבינים שעכשיו זה רציני. לאף אחד מבין לוחמי הפלוגה לא נותר זמן להתבכיי ולמרוח את האימון. כל תרגיל שלא נעשה עכשיו (כי חם, כי רעבים, כי עייפים, כי כבד או בגלל ש"הרגע עשינו בדיוק כזה") יפגע במוכנות שלנו לדבר האמיתי. את המסר הזה הבינו היטב כולם.

האימון האינטנסיבי והממוקד חידד את המקצועיות של כוח חרמ"ש, והפך אותו משתי פלוגות לפלוגה אחת חזקה הנכונה לכל משימה. הצרה היא שהמשימות לא מיהרו להגיע. ב"סיור מודיעיני" שעורך מפקד הפלוגה במפקדת הגדוד התגלו ממצאים מדאיגים: פלוגת חרמ"ש אינה מופיעה בפקודה הגדודית, ולפלוגה לא הייתה כל משימה. מתוך ביטחון מלא בפלוגה וביכולותיה הוא הפעיל לחץ לא מתון על המג"ד לקבל משימות, וכדי לקדם את מטרתו הוא פנה ישירות למח"ט גיא חסון בדרישה כמעט אולטימטיבית להפעיל מיד את הפלוגה. לבסוף, הלחץ והאמונה של סגל הפלוגה ביכולותיו נשאו פרי. פלוגת חרמ"ש הוכפפה לגדוד ההנדסה 614 וקיבלה משימה - לאבטח את הציר הלוגיסטי החטיבתי ואת המגן החטיבתי של צוות הקרב החטיבתי של חטיבת הצנחנים.

אחד הכוחות הראשונים שנכנסו לפעולה כמעט מיד לאחר ההיערכות בשטח היה מחלקת הסיור של יחידת המילואים בגדוד 196. מפקד המסגרת השלמה של פלוגת חרמ"ש היה כאמור סרן מוטי פסל. במסגרת פלוגת החרמ"ש שלו הוא היה אחראי בימים כתיקונם בין היתר גם על מחלקת סיור. המחלקה הזאת, בפיקודו של רס"ן אריאל שונמי, הנחשבת באופן פורמלי גם בימי שגרה לחלק מכוח חרמ"ש של הגדוד, עוברת בכל מצב שבו נכנס הגדוד לחימה לפיקודו הישיר של מפקד הגדוד סא"ל וולפסון, ורגילה לפעול בהתאם להנחיותיו באופן עצמאי מול כל יחידות הגדוד.

שונמי הורה לצוות הפיקוד של מחלקת הסיור לקלוט מיד את הלוחמים המתייצבים, ובתוך פחות ביממה אנשיו כבר היו מעורבים בפעילות. הוא סיפר:

פעילות מחלקת הסיור החלה שלנו הרבה לפני הכניסה הקרקעית בסדרה של סיורים ובדיקות צירים בשטחנו עד הגבול הבין-לאומי. פעלנו ביום ובלילה בכל רוחב הגזרה החטיבתית, סרקנו בגלגלים ועברנו על כל ציר, מצאנו מעקפים וצירים חלופיים לכל מכשול שיכול למנוע את הגעת הגדוד מכיניוס להיערכות ולגבול - נקודת ההתחלה של המבצע המתוכנן.⁴⁹

חייליו הטריים מאוד של הגדוד לנו בשטח בלילה שבין יום ראשון ושני. השינה הופרעה מדי פעם על-ידי הדי פיצוצים שהלכו והתקרבו - עדות מוחשית מאוד למעבר החד בין שגרת הדרכה, קורסים ואימונים ובין כוח הנערך ליציאה לקרב וסופג אש תלולת מסלול ובלתי פוסקת המנסה לפגוע בשטחי הכיניוס.

פחות מ-36 שעות מאז שניתנה פקודת ההפעלה לגדוד יכול היה וולפסון לברך על המוגמר:

בשעה 5 בבקר של יום המחרת יום שני, 7 ביולי 2014, היה מוכן אחרון הטנקים של הגדוד ליציאה לקרב בשטח היערכות מול ח'אן יונס יחד עם חטיבת הצנחנים בהתאם לפקודה שאותה קיבלתי במוצאי שבת. הכול נעשה בקצת יותר מ-24 שעות שעות. יצרנו יש מאין. המשימה בוצעה.⁵⁰

וולפסון הצטרף אל לוחמיו בנקודת היערכות,⁵¹ ונפגש ביום ראשון בצהריים עם מח"ט הצנחנים אל"ם אליעזר טולדנו. בפגישה הוא קיבל את פקודת המבצע:

צק"ג 196 יתקדם, יתקוף ויכבוש את ש.מ. "הלב", ויבצע הטעיה באגף הצפוני. עד ש+2 יכניס ללחימה את גדוד הסיור ואת גדוד 890 ויכבוש את ש.מ. 5 ויבודד אגף צפוני עד ש+8, כל זאת על מנת לפגוע בגדוד קרארה ולאפשר לצק"ח 35 להשמיד את המנהרות.

49 מכתב של רס"ן אריאל שונמי למחבר, 22 ביולי 2016.

50 שם; שאול נגר, 2014, עמ' 54.

51 סא"ל רפי וולפסון, סיכום אישי ללחימה בצוק איתן, גדוד 196, לשכת המפקד, 5 באוגוסט

2014, עמ' 1.

לטולדנו רווח כשהתברר לו במהלך השיחה שיינתן לו זמן נוסף לאימונים ולהכנת הגדוד. למרות חששו הוא לא יצא לפעולה כפי שתוכנן מראש ביום שני בלילה, אלא התוכנית תידחה, והמבצע לא יתחיל לפני יום רביעי. זו הייתה בשורה טובה. את המתנה הזאת של זמן נוסף לאימונים הוא ביקש לנצל עד תום. וולפסון המשיך ותיאר את התפתחות הדברים:

ההבנה שלי הייתה שהדבר הכי חשוב כרגע זה לגבש את האנשים ליחידה לוחמת ברמה הכי בסיסית של צוות ומחלקה. האנשים האלה שבאו ממקומות מגוונים ושונים אפילו לא עשו תרגולות אחד עם השני. אחד המ"פים שלי אמר לי בסוף שלב הלחימה: "שמע, החלפתי טנק תוך כדי פעילות. נכנסתי כשאני אפילו לא יודע את שמות האנשים שאני נלחם אִתם עד סוף הלחימה כי בחיים לא פגשתי אותם קודם לכן. כדי להקטין את ממדי התופעה הזאת וליצור היכרות וגיבוש צוותי העברנו שלוש מחלקות טנקים לבסיס האימונים בצאלים, והאחרים התאמנו שלושה ימים בסבבים, כל פלוגה במקביל.

האימונים האלה נועדו להכשיר אותם ללחימה בתוך רצועת עזה, והם כללו לכן אימוני ירי בשטח בנוי. עבור שאר הכוחות קיבלנו לשטחי הכינוס שני מאמני צוות לאימון התותחנים והצוותים. לשטחי הכינוס הגיעו גם אנשי ההנדסה הקרבית עם הציוד שלהם והדחפורים והתאמנו במשותף.⁵²

המפגש עם רפי ועם גדוד 196 של שלושת המ"פים שהועברו ב"הצרחה" יחד עם טנקי המרכבה סימן 4 ועם סגלי קורס הצמ"פ מגדוד 532 היה טבעי וזורם. סרן גל בכר תיאר את תחושותיו ואת האירועים ערב היציאה לקרב:

את רפי וולפסון הכרנו כולנו. יונתן בן דוד, שכולנו קראנו לו "בנדה", היה קצין ההדרכה שלו בגדוד 196 בעבר, והייתה לנו גם היכרות מוקדמת וגם שפה משותפת. מיום ראשון, 6 ביולי 2014, שבו הגענו לשטחי הכינוס ועד

היציאה לקרב כמעט שבועיים לאחר מכן עברנו כמעט שבועיים של אימונים אינטנסיביים מאוד עם הסגלים, לרבות אימון בשטח בנוי במתקן האימונים הצה"לי בצאלים שנועד להכשיר אותנו ייעודית למתווה הלחימה הצפוי בעזה.⁵³ יום רביעי עבר, והפקודה עדיין לא ניתנה. וולפסון התייחס אל זמן ההמתנה כאל מתנה משמים, וביום חמישי, 10 ביולי 2014, הוא החל בסדרת אימונים אינטנסיבית ומשותפת עם הצנחנים. כל מחלקת טנקים תרגלה את הפעילות תחת פיקוד פלוגת חי"ר במסגרת של לחימת שטח בנוי. הוא הקפיד על כך שבגדוד שלו לא ייוותר ולו מ"מ שריון אחד שלא יתרגל עם אנשיו את העבודה תחת פיקודו של מ"פ חי"ר. במקביל תורגלו לא רק השריונאים.

וולפסון הקפיד על אימונים אינטנסיביים של אנשי המפקדה והדרגים הלוגיסטיים, שכללו בין היתר ירי מתוך נגמ"ש ואימונים של רופאים וחובשים לטיפול בפצועים ולפינוים. במהלך אותו שבוע של תוכניות וביטולים הוקם צוות הקרב החטיבתי של חטיבת הצנחנים ש"שחק" היה אחד מגדודיו. צוותי הקרב הגדודיים המשולבים היו מורכבים משלושה צוותי קרב פלוגתיים; כל צוות קרב פלוגתי של השריון כלל מחלקת חי"ר. הצנחנים והטנקיסטים למדו בתוך כמה ימים זה את שפתו ואופן החשיבה של זה. התברר שהמאמץ המרוכז השתלם. ערב היציאה לקרב חש וולפסון כי לוחמיו הגיעו לכשירות ולמוכנות שיאפשרו להם להשתלב כחלק אורגני בצוות הקרב החטיבתי של הצנחנים:

הגענו לרמה מצוינת של שיתוף פעולה עם הצנחנים. הרגשתי שאנחנו מוכנים לגמרי. כאשר קיבלתי במוצ"ש את הפקודה להפעיל את הגדוד ללחימה חשבתית שנצטרך שלושה ימים כדי להעביר את סדרת האימונים שתכין אותו למשימה הזאת לפחות ברמה המינימלית. בסופו של דבר קיבלתי שבוע, וזה היה פרק הזמן האופטימלי למטרה הזאת. כשניתנה בסופו של דבר הפקודה להיכנס לעזה ב-17 ביולי 2014 הייתי רגוע מאוד. ידעתי שהגדוד שלי מוכן לגמרי ללחימה, והאמנתי ובטחתי באנשים שלי ללא סייג.⁵⁴

53 ריאיון עם סרן גל בכר, 2015.
54 ריאיון עם סא"ל רפי וולפסון, 2015.

למרות התנאים הקשים בשטחי הכינוס הצליח המג"ד, כאמור, לעשות כמעט את הבלתי אפשרי. לוחמיו חסרי הניסיון של לסרי עברו אימון מקיף ואינטנסיבי ביותר. לסרי סיפר על כך:

שבנו ובדקנו את כל הכלים מבחינה מכנית, ותיקנו את כל מה שהיה צריך. לטנק שלי הוחלף מנוע, והוא שירת אותי בנאמנות לאורך הלחימה. את הצוותים החדשים אימנו בתרגולות הבסיסיות של כיבוי שריפה בטנק, חילוץ פצועים, וטכניקות שונות של ירי. הם אומנו הן באש חיה במטווחים של בסיס "צאלים", והן במט"זים – מטווחים זעירים שהובאו עבורם לשטחי הכינוס. הספקנו אפילו לאמן אותם בתרגיל מחלקה מלא באש חיה ובלוחמת שטח בנוי בבסיס האימונים המרכזי. לנו, המפקדים, הוקדשו הימים האלה לקבוצות פקודות חוזרות ונשנות ולתיאומים מול צוות הקרב החטיבתי החדש שאליו סופחנו.⁵⁵

למרות האחריות הפיקודית של צוות הקרב החטיבתי של הצנחנים הגיע גם המח"ט גיא חסון לשמוע ישירות ממפקדיו את החששות, ההצעות, ולעשות סיעור מוחות. בליל יום שני, 7 ביולי 2014, הוא השתתף בקבוצת-פקודות, ולאחר מכן שוחח אישית עם חלק מהמ"פים. לסרי חלק עמו את החששות והמח"ט הרגיע אותו והסביר שיינתנו כמה ימים נוספים לאימונים. האימונים האלה אכן המשיכו כמה ימים נוספים, אלא שהפעם דווקא בגלל שהם נמשכו הלך ופחת המתח המבצעי. לסרי הבחין בירידת המתח אצל הלוחמים ובחשש שבדומה למבצע "עמוד ענן" בסופו של דבר יחזור הכוח לשגרה בלי להשתתף בלחימה. לסרי סיפר: "הייתה הרגשה שאחרי כמה ימים שכל אחד ואחד נתן 150% מהיכולות שלו פשוט נותרנו בלי אנרגיות". בהתייעצות עם המג"ד הם החליטו שבמקביל לאימוני הלוחמים לקראת לחימה מידית יתחילו להעביר בשטחי הכינוס עצמם את חומר הלימודים של קורס מפקדי הטנקים שאותו היו אמורים ללמוד לולא הופעלה החטיבה. הניסיון לעשות זאת הצליח רק כמה ימים - זאת הן בגלל היציאה לקרב שקטעה הכול והן בגלל הקושי לשמור על ריכוז וללמוד חומר תיאורטי כאשר בכל רגע נתון עלולה להינתן הפקודה לצאת לקרב.

היציאה ללחימה נדחתה שוב ושוב. וולפסון ביצע נוהל קרב מלא, והציג את התוכניות למפקד צוות הקרב החטיבתי של הצנחנים בקבוצת-הפקודות. במקביל הוא העביר את הפקודה שקיבל הגדוד גם למ"פים שלו שעמם הוא יצא לסיוור שטח שלוה בפירוט המטרות שאותן יתקוף הגדוד - מטרות שצולמו מכלי טיס בלתי מאויש מסוג "רוכב שמים". בשלוש הזדמנויות שונות - ב-9, ב-10 וב-12 ביולי 2014 - נדחתה שוב ושוב הפעולה.⁵⁶ חלק מן המ"פים סברו כי למרות ההכנות והפקודה המפורטת תחזור החטיבה לשגרת הפעילות בלי לצאת לקרב - כפי שקרה שנה קודם לכן במבצע "עמוד ענן". אחרים סברו כי הכוונה שהגדוד יופעל במבצע הטעיה של האויב אינה ריאלי. לסרי כינה את הרעיון בשם הציורי "החיים בסרט".

ארבעה ימים לאחר מכן, בעיצומם של האימונים בשטחי הכינוס, זכרו לוחמי פלוגה כ' להפתעה נעימה: לכבוד יום ההולדת 27 של לסרי מפקד הפלוגה הובאה לשטח פיצה ענקית.

עשרים וארבע שעות לאחר מכן - ב-17 ביולי 2014 - לאחר שבוע מתוח של אימונים אינטנסיביים וביטולים חוזרים ונשנים ניתנה סוף סוף הפקודה: "נעו למשימותיכם!".

ואולם, מהפקודה התברר שהתוכנית שונתה במהלך הלילה, והיו בה כמה הפתעות. הראשונה הייתה ביטול התוכנית להטעיית האויב. הפתעה נוספת: פלוגות השריון הוכפפו ישירות לגדוד החי"ר 202. לדברי וולפסון, "פלוגות ז' ו' הועברו לפיקוד ישיר לגדודי החי"ר, והתכנון למאמץ משני בצפון הגזרה בוטל. למחרת היום הועברה גם פלוגה ח' לפיקוד ישיר של גדוד הצנחנים".⁵⁷

צוות הקרב של גדוד שחק הופעל במתחם שכונה במפות הקוד "היק גילת" בפאתי הכפר בני סוהילה. המטרות: חציית קו הגבול, כיבוש פאתי הכפר בני סוהילה ושליטה באש להמשך. מפקד צוות הקרב החטיבתי אל"ם אליעזר

56 וולפסון, 2014, עמ' 2.

טולדנו ניצל עד תום את יכולת התנועה והאש של הגדוד, והציב אותו ככוח פורץ המוביל את צוות הקרב החטיבתי כולו. וולפסון פיקד על צוות הקרב הגדודי המשוריין, שהיה הראשון שהשתלט על השטחים שהוגדרו על-ידי מח"ט הצנחנים בקבוצת-הפקודות המקדימה. לאחר שהשתלטו הטנקים על העמדות האלה הגיעו לוחמי החי"ר של הצנחנים, עברו דרכם, וכל אחד מהם "נטל" מהכוח את מחלקת השריון הייעודית לתפקודו, והמשיך עמה לטיפול במטרות שהוצבו לו בגזרתו. בריאיון עמו הסביר וולפסון את ההיגיון של ההחלטה:

אני חושב שצורת הפעילות הזאת הייתה מהלך מעולה. האויב, למרות שידע מזה שבוע שכנראה ניכנס - הופתע. התחלנו בתנועה סביב 22:00 בליל 17 ביולי 2014, והתמודדנו עם אויב מופתע שלא ממש הבין כנראה מה קורה. הם היו בהלם ולא האמינו כנראה שנעבור את הגדר, וכשזה קרה זה היה כבר מאוחר מדי עבורם. הם רצו בשטח ללא מטרה, ולעיתים ניסו להסתער על הטנקים שלנו מתוך המטעים שבסביבה.

פה ושם היו כאלה שניסו להדביק מטענים לטנקים שלנו. בבתים הראשונים שעליהם השתלטנו מצאנו עוד קפה חם על השולחנות. פה ושם היו היתקלויות ספורדיות. מישהו ניסה להדביק מטען לסגן מפקד הפלוגה של קורס קציני השריון. הוא הבחין בכך ונתן הוראה לנהג שלו לנוע במהירות לאחור, ופשוט דרס את שני המחבלים שניסו להדביק את המטען. אני עצמי הבחנתי במישהו שרץ לכיוון הטנק שלי וחיסלתי אותו בירי במקלע המקביל. הלוחמים שלי ביצעו שוב ושוב בהצלחה מלאה את "תרגולת הבזוקה" שאותה מכיר כל מפקד טנק, וחיסלו מחבלים שניסו לפגוע בהם בלי שייגרם אפילו נזק לאחד מהכלים. אפילו ניסיון להדביק מטען לכף הדחפור שהתקדם אתנו לא הצליח לעצור אותו. בכניסה ללחימה היה פה ושם ירי נ"ט מסוגים שונים. הירי לא היה בכמויות גדולות, וב"ה אף אחד מהכלים או מהאנשים שלי לא נפגע. הפקודות שלנו היו להשתלט על מתחם "היק גילת" ולחשוף ולהשמיד שלוש מנהרות שכונו "דצמבר במוסקווה", "צמה ג'ינג'ית" ו"צ'אי הודי". במהלך הלחימה הושגו כל שלוש המטרות במלואן. בבוקר של היום השני ללחימה אותרו

המנהרות על-ידי לוחמי הצנחנים והושמדו.⁵⁸

הלחימה עצמה החלה בהפתעה - לפחות עבור חלק מלוחמי הגדוד שסברו כי בלחימה הם יהיו תחת פיקודו הישיר של המג"ד. לסרי שחזר את האירועים באותו היום:

הייתי בטוח שנילחם כגדוד שריון שכפוף לצוות קרב חטיבתי של חי"ר. בפועל, ממש כשניתנה הפקודה להתחיל ולהתקדם נמסר לנו שעלינו לחבור לגדוד הצנחנים 202 וללחום עמו. חברתי אליהם באמצעות סמח"ט הצנחנים שהנחה אותי ואת הפלוגה לנקודה שבה תפסו הטנקים עמדות בקצה הדרומי של הגזרה החטיבתית.

הגענו לשם אחרי נסיעה לילית ארוכה של 7 ק"מ בטור משוריין ארוך ואטי. נותרנו שם למעלה מ-36 שעות רצופות כשאנחנו סטטיים בעמדות, ואני מוריד את האנשים שלי בסבבים למנוחה ולהתרענות בבית שעליו השתלטו לוחמי החי"ר. רק בתום יום הלחימה השני, 18 ביולי 2014, במהלך קבוצת-פקודות פגשתי לראשונה את המפקד הישיר של הגדוד ושלי סא"ל קובי ולר. התברר לי שהוא לא ממש מחבר אותי לאות הקריאה שלי בקשר, ולקח כמה דקות טובות להתיר את הפלונטר ולהסביר לו מי אני.

עד אותו שלב לא היה ברור אם אני תחת פיקוד ישיר של חי"ר או של השריון. רק אז, בקבוצת-הפקודות שקיבלנו בסוף יום הלחימה השני, הבנתי לפחות מי המפקדים שלי ומה המשימה. מאחר שבמהלך יום הלחימה נורה טיל "סאגר" שפגע בנגמ"ש פומ"ה [פורץ מכשולים הנדסי] של כוחות ההנדסה שאתנו, הוחלט מאור ראשון ביום הלחימה השלישי לתפוס את היוזמה ולנוע ללא הרף תוך תנועה ואש כדי לא לתת לאויב את ההזדמנות להרים את הראש ולחכות שנעצור כדי לפגוע בנו. המשימה של הגדוד הייתה להשתלט על צומת הצירים "היק" ו"גילת".

תחת פיקודי היה צוות קרב פלוגתי מוקטן שכלל רק שתי מחלקות, שני

דחפורי D9 וטנק נוסף שצויד במיוחד לצורכי איתור ובקרת אש. לא היה לי נוח עם המשימה הזאת מאחר שהצומת שדרכו היינו אמורים לעבור היה "שטח השמדה" קלסי עבור צידי טנקים שיכלו לפגוע בנו מן הגגות של כל אחד מן הבתים שבסביבה. הייתה לי הרגשה לא נוחה, אבל כמובן שלא הראיתי אותה ללוחמים שלי. הסברתי את המשימה ועם אור ראשון יצאנו לפשיטה.⁵⁹

את המעבר החד הזה בין מסגרות הפיקוד ואת השינוי בתוכניות עבר גם לידור ישעיהו, סגנו של לסרי. הוא הבין שמטרתה של הפלוגה היא הטעיית האויב, אבל שבמלחמה, כמו במלחמה, יכולה המשימה להשתנות במהירות. וכך סיפר ישעיהו:

המג"ד חזר והסביר שהמשימה שונתה, ושאלנו נעבוד במשותף עם גדוד 202 של צוות הקרב החטיבתי של הצנחנים. זה לא היה פשוט כל כך. מעולם לא פגשנו אותם, לא התאמנו ולא נלחמנו אתם - אפילו במהלך השבוע של "הזמן יקר" שניתן לנו להתאמן בשיתוף פעולה עם אנשי החי"ר. בהתחלה הייתה באופן טבעי בינינו חשדנות הדדית, האופיינית ליחסי שריון וחי"ר, אבל מהר מאוד למדנו לעבוד ביחד ולהעריך זה את זה למרות המבנה המעט חריג של כוח לוחם המורכב מטנקים תחת פיקוד של גדוד חי"ר.⁶⁰

הפתעה נוספת הייתה מנת חלקם של "שחקני הרכש" של הגדוד - פלוגות כ' ול' שהיו מורכבות מטנקי המרכבה סימן 4 ששימשו בימים כתיקונם להכשרת קורסי הצמ"פ בחטיבות 401 ו-7 שהועברו מגדוד שלח. בדומה לפלוגה של לסרי, ניתנה גם לפלוגות האלה הוראה להילחם כצוותי קרב פלוגתיים, ולא תחת פיקודו המוכר של מג"ד 196. עבורם זה היה השינוי השלישי בתוך שבועיים שבמהלכם עברו מגדוד שלח לגדוד שחק, ועתה לגדודי החי"ר של הצנחנים. גל בכר סיפר:

ביום חמישי, 17 ביולי 2014, נכנסנו סוף סוף ללחימה. הפלוגה של "בנדה" התפצלה לשניים, וכך הפכנו מצוות קרב גדודי של השריון

59 ריאיון עם רס"ן נתי לסרי, 2016.

60 ריאיון עם לידור ישעיהו, 1 בפברואר 2016.

לצוות קרב פלוגתי תחת פיקוד של חי"ר כאשר חצי פלוגה בפיקודי עובדת עם גדוד 202, ומחציתה השנייה בפיקודו של המ"פ "בנדה", שאני עכשיו סגנו תחת פיקוד גדוד 890. למזלי כל אנשי הצוות שלי היו מוכרים לי היטב ושירתו אתי בקורסים של צמ"פ 532. זו הייתה פלוגה הבנויה כולה מצוות אורגני של מדריכים המכירים היטב את הכלים שלהם וגם את חבריהם.⁶¹

בסמוך לכניסה החליק הטנק של בכר ונתקע בשיפוע צד, אך הוא חולץ והמשיך להתקדם כשהוא נותן חיפוי ללוחמי החי"ר המתקדמים לצדו.

ביום שישי, 18 ביולי, בשעה 05:00 בבוקר - כמה שעות לאחר שהחלה ההתקפה - נכנסה פלוגת חרמ"ש הגדודית, שהוכפפה כאמור לגדוד ההנדסה, לרצועת עזה; לוחמיה נעו על נגמ"שים. סרן פסל מפקד הפלוגה חילק את אנשיו לשלוש קבוצות לחימה: מחלקה 1, בפיקודו של נתנאל הרשקוביץ, נכנסה לאבטח את המגנן החטיבתי. מחלקה 2, בפיקודו של שחר גסטפרוינד, התמקמה בבית שולט על מרכז הציר הלוגיסטי (מוצב מחלקתי "ילו". ההשתלטות על שני הבתים של המתחם הייתה מהירה ואגרסיבית. בהיעדר אמצעים לפריצה "חמה", נשלפו הפטישים הישנים והטובים בניסיון לפרוץ את הדלתות.

כאשר התברר שבמקרה הזה השיטה המסורתית לא עבדה, חשבו אנשי הצוות על רעיון יצירתי. הם חיברו את הסורגים של החלונות לנגמ"ש באמצעות כבל גרירה וכך עקרו אותם ממקומם. המחלקה נכנסה לטהר את הבתים שהיו חשודים במלכוד, ולאחר השלמת המשימה נשארה שם בהתאם לתוכנית. מחלקה 3, בפיקודו של ניל טאוב, התמקמה במגנן מחלקתי בשטח פתוח (מוצב חי"ר בעל צורה עגולה שיצר במהירות דחפור D9) כדי לאבטח את תחילת הציר הלוגיסטי. המתחם כונה ברשת הקשר "מוצב מחלקתי אלונית".

כוח חרמ"ש של סרן פסל לא היה כוח החי"ר האורגני היחיד של חטיבת בית הספר לשריון. כאמור, במסגרת הגדוד הייתה פעילה גם מחלקת סיור עצמאית, המהווה בימי שגרה חלק מפלוגת חרמ"ש, ובלחימה מבצעת משימות בנפרד

תוך כפיפות ישירה למפקד הגדוד. עם תחילת שלב התנועה נכנסת ללחימה בנפרד גם מחלקת הסיור של המילואים, בפיקודו של רס"ן שונמי.

מחלקת החרמ"ש הובילה את יתר הכוחות מנקודת ההיערכות לגבול הבין-לאומי ושימש חלוץ לפני המחנה. כמה שעות קודם לכן מנעו אנשיו אסון כבד שכמעט נגרם כתוצאה מהתנהלות רשלנית של אזרחים. רס"ן שונמי שחזר: ביום הכניסה הקרקעית הובלנו את תנועת הגדוד מכינוס להיערכות כאשר אגב כך הגיעו אלינו ידיעות על חדירת מחבלים ליישוב עין השלושה. בעוד אנחנו נעים בצורה מאובטחת לקראת מגע זיהינו מרחוק רכב אזרחי נוסע במהירות לעברנו בדרך עפר שבין השדות. הלוחמים שלי ירדו במהירות מהרכב. הצבתי חיפוי שכלל מקלען עם מקלע "נגב" שאותו כיוון אל הרכב המתקרב. יצאתי לקראתו כדי לעצור אותו. למזלם של נוסעיו הם עצרו ויצאו מהרכב בלי שהייתי צריך לירות באוויר. התברר לנו שאלה היו משגיחי הכשרות של אחד המושבים שבאו לבדוק את מצב הכשרות של היבולים בשדות. נזפתי בהם קשות והוריתי להם להסתלק משם.⁶²

בליל הכניסה הקרקעית חולקה מחלקת הסיור של גדוד 196 לשני צוותים שנעו כל הלילה בין שטחי הכינוס ובין הגבול הבין-לאומי כשהוא מוביל מדריך ומנחה את הכוחות, מסמן את המעברים לכל אחד מהם, מאתר כוחות אבודים או כאלו שטעו בדרכם, וכאלה לא חסרו, ומחזירים ל"דרך הישר" או בחזרה לשטחי הכינוס. בנוסף לכל אלו עוסק הוא בהכוונה ובקישור בין חוליות טכניות לטנקים שבהם התגלו תקלות. באחד המקרים נאלצו לוחמי מחלקת הסיור ללוות טנק שנותר בשטח מן הנקודה שבה התגלתה התקלה בחזרה אל שטחי ההיערכות כאשר כל הדרך הטנק נסע בהילוך אחורי משום שיתר ההילוכים יצאו מכלל פעולה.⁶³

את היומיים הראשונים של הלחימה עשה הגדוד במגננים משותפים יחד עם לוחמי גדוד 202 ו-890 של צוות הקרב החטיבתי של הצנחנים. סא"ל וולפסון

62 מכתבו של רס"ן אריאל שונמי למחבר, 22 ביולי 2016.

לא ממש אהב את צורת ההגנה הזאת והעדיף את מה שהשריון יודע לעשות טוב הרבה יותר - התנועה והאש. הוא הסביר:

אני פחות אוהב את המגננים האלה התחומים בסוללות עפר בשטח. יש בדרך הזו משום סימן למחבלים היכן לתקוף. עדיף בעיניי להשתמש בבתים שטוהרו כמגננים משום ששם קו המגע עם האויב הרבה פחות מוגדר. כמות המנהרות של האויב הייתה עצומה. אם עברנו מאה מטר ולא גילינו מנהרה, הבנו שמשוהו לא בסדר. כשהיינו במגן החטיבתי מאחורי סוללות העפר חטפנו אש לא פעם. ביום השני לשהותנו שם הופעל מטען צד על ציר הגישה למגן. לאחר שחישפנו את השטח גילינו מנהרה שהגיעה בדיוק עד לפיר סמוך אלינו, כלומר המחבלים, הניחו מטען ונעלמו חזרה לתת הקרקע.⁶⁴

סרן פסל, מפקד פלוגת חרמ"ש הגדודית, סיפר על האירוע:

בשעות אחר הצהריים התכוננה חבורת הפיקוד הגדודית, ואני בתוכה, לצאת לסיור כשהיא רכובה על הנגמ"ש מהמגן החטיבתי לכיוון המוצב המחלקתי "אלונית". לפתע נשמע פיצוץ עז במרחק של כ-100 מטר מכיוון הציר, ונראו חלקי בניין עפים באוויר. הצוות התחיל בתנועה רכובה ואטית לכיוון האירוע תוך כדי סריקת האזור. לאחר כמה שניות זוהתה תנועה במטע זיתים, וכל הנשקים כוונו אליה. מתוך השיחים יצא אדם לבוש מדי צה"ל שצעק שיש פצועים ושנבוא לעזור. התקדמנו עוד כמה מטרים ופרקנו רגלית. התקרבו וראינו ג'יפ ממוגן מסוג "דוד" פגוע ולידו שוכבים חיילים פצועים. הרחקנו את הפצועים כמה מטרים לאחור תוך כדי חיפוי לעבר השטח הפתוח, והחובש שלי החל לטפל בפצועים. תוך זמן קצר חברו אל החובשים גם רופאים שהיו חלק מכוח הרפואה החטיבתי במגן הסמוך.

לאחר תשאל מהיר של אחד הפצועים הבנו כי ככל הנראה בוצע על הכלי ירי נ"ט מהשטח הפתוח או מהבתים שמעבר לו. בהתאם, שאר המפקדים בחבורת הפיקוד הקדמית - חפ"ק שאליו הצטרפו גם שני קציני הנדסה שהיו באזור -

החלו לבצע דילוגים תוך חיפוי הדדי לכיוון המשוער שממנו נורתה האש. לאחר התקדמות של כמה מטרים נעצרנו, סרקנו את השטח, ומאחר שלא אותר איום חזרתי אחורה לבחון את הכלי הפגוע.

בבדיקה עלה באופן ברור שהפגיעה קרתה רק בצד אחד - מהכיוון שממנו באנו ולא מהשטח הפתוח שאליו התקדמנו. הבנו שהפצוץ לא העריך נכון את אופי וכיוון הפגיעה ושמדובר במטען צד שהופעל עליהם בזמן שהם נסעו על הציר. חדלתי את המשך הסריקות וחזרנו לכיוון הפצועים שבינתיים הועלו על אכזריות פינוי. סריקת הנדסה לאחר האירוע גילתה במקום פיר מנהרה.⁶⁵

הפגיעה בג'יפ לא הייתה האירוע היחיד שבו הותקפו כוחות של הגדוד מן המארב. המג"ד נזכר: "יום לאחר מכן נורה מטען חלול על נגמ"ש פומ"ה של ההנדסה בתוך המגנן החטיבתי. בקבוצת פקודות חטיבתית הבנו שצריך לתקוף את השטחים השולטים מסביב. למחרת בבוקר יצא גדוד 202 להתקפה".⁶⁶

פלוגה ק', ובה שלושת המ"פים, שפורקה כאמור לשלוש מחלקות טנקים נפרדות, המלוות כל אחת פלוגה של גדוד 890, נתקלה בהתנגדות קלה יחסית בכל שלבי ההתקדמות. סרן נתי ביטון, מפקד פלוגה ק', שהתמנה לימים ספורים למפקד מחלקה 1 בפלוגה תחת פיקודם של חבריו יהונתן בן דוד וגל בכר, סיכם:

בפריצה עצמה פעילים מקומיים ניסו לפגוע בנו אך לא הייתה התנגדות עיקשת. פה ושם נורה נ"ט וגם קצת פגזי מרגמה. רק לקראת סוף הלחימה נורה טיל נ"ט במהלך סקירה שלנו בוואדי סאלקה. בכח שלנו היה רק טנק אחד עם מערכת ההגנה של "מעיל רוח", וכל השאר היו טנקים מיושנים יחסית מסוג סימן 4-ב. בערב הראשון לקרב היו חששות, אבל הם עברו. גם ללא "מעיל רוח" הרגשתי מוגן ובטוח. הרגשתי לאורך כל הדרך שהאויב מפחד מאיתנו ולא להפך.⁶⁷

65 מכתב של סרן מוטי פסל למחבר, 2016.

66 נגר, 2014.

67 ריאיון עם סרן נתי ביטון, 11 באוקטובר 2015.

בעקבות קבוצת הפקודות עם מפקד צוות הקרב החטיבתי של הצנחנים אל"ם טולדנו בבוקר של היום השלישי ללחימה יצאה פלוגת החוד ללחימה על "היק גילת". הפעולה הזאת, שנועדה לחשוף מנהרות ולטהר את מוקדי הירי על המגן החטיבתי, הייתה הראשונה מבין עשרות פעולות יזומות שנמשכו ברציפות עד הכרזת הפסקת האש. לסרי המ"פ הכיר כבר פחות או יותר את כל לוחמיו בשמותיהם הפרטיים ("פה ושם לאחר לילה בלי שינה היו לי עדיין מקרים ששכחתי שם של לוחם והתנצלתי מראש" - הוא נזכר בחיך). היעד המרכזי היה גילוי והשמדה של מנהרת תקיפה המובילה לארץ שכונתה "צמה ג'ינג'ית" - זאת אגב השמדת האויב שפגע כאמור יממה קודם לכן בנגמ"ש ההנדסה, והמשיך לירות ללא הרף אש תלולת מסלול ואש צלפים על המתחם הגדודי של 202. פלוגת החוד עם 11 הטנקים שלה הובילה את ההתקפה על הצומת בתנועת איגוף שחשפה אותם - בדיוק כפי שחשש לסרי - לאש נ"ט מרוכזת ומדויקת. ישעיהו, סגן מפקד הפלוגה, שחזר את הרגעים האלה במהלך הלחימה:

תוך כדי תנועה, כשאני בצריח, ירדתי למטה כדי לבקש מהטען לאסוף את תרמילי המא"ג שהצטברו בצריח. באותו שבריר שנייה שמעתי פיצוץ עז ורקטת RPG פגעה במדויק בכוונת המפקד, מרחק סנטימטרים מהנקודה שבה הייתי שנייה קודם לכן. הטנק נפגע, ומערכות הקשר וחלק מאלה של בקרת האש קרסו אך לא איבדנו את יכולת התנועה. החשוב מכול, איש מאנשי הצוות לא נפגע.⁶⁸

ישעיהו פעל בשקט ובמקצועיות. הוא הפעיל מכשיר קשר נייד, שלא נפגע, שנמצא עמו לתיאום בין כוחות, ודיווח למפקדו כי יורים עליהם, כי הטנק נפגע אך עדיין בתנועה וכי אין נפגעים בנפש. לאחר מכן, בדיוק בהתאם לתרגולות, הוא בדק במהירות את הנזקים שנגרמו, וניסה ללא הצלחה לאתחל את המערכות שנפגעו. 50 שניות לאחר מכן הוא שב ונתן לתותחן שלו פקודת ירי: פגז בודד, ומיד אחריו הצטרף לאש גם מפקד הפלוגה רס"ן לסרי שהורה לתותחן שלו לסיים את המלאכה ולירות שני פגזים נוספים והירי נפסק.

הכול נעשה במהירות, אך בשקט, בביטחון ובמיומנות רבה. הוא המשיך להילחם עם הטנק הפגוע עד לכיבוש המתחם כולו וחישובו על-ידי הדחפורים. רק אז הוא התפנה להסיע את הטנק לאחור ולהפקידו בידיהם האמונות של אנשי החימוש כדי שיטפלו בו ויחזירו אותו לכשירות. הוא ואנשי הצוות מיהרו להחליף טנק עם צוות אחר בפלוגה. שאר הפלוגה קיבלה הוראה לפנות את השטח. לפני כן הצליח אחד הצוותים לאתר מנהרה נוספת, ולוחמי הצנחנים השתלטו על בית ששימש מפקדה של חמאס בגזרה ובו היו אמצעי לחימה וחומר מודיעיני רב ערך.⁶⁹

סא"ל וולפסון פיקד על פלוגת הטנקים שלו ככוח עתודה המתמרון בשטח בנוי בצפיפות במבנים רב קומתיים ורווי באויב ובמגוון אמצעי לחימת נ"ט. וולפסון סיפר:

הייתה שם לחימה, הטנק שלי היה אמור לחטוף מטען נ"ט, ומערכת "מעיל רוח" נטרלה אותו. טנק אחר שלי חטף נ"ט בזחל. בשני המקרים, ירי הרקטות בוצע מתוך מסגדים. אחרי שהרסנו אותם נורו עלינו פצצות מרגמה של 120 מ"מ, אבל שוב, כשאותר מקור האש הסתיים הירי בתוך כרבע שעה.⁷⁰

וולפסון המשיך לפקד על צוות הקרב הגדודי שלו, ובמהלך ששת ימי הלחימה הבאים טיהר הכוח שטח אחר שטח. בשני אירועים חיסל הכוח רוכבי אופנועים של חמאס שניסו לפגוע בטנקים, ובמקרה אחר הרס בית שמולכד כולו. כעבור שישה ימי לחימה הצטרפה לרשימה המתארכת של המטלות של צוות הקרב הגדודי גם אבטחת הציר הלוגיסטי: צינור החמצן שדרכו הועברו האספקה והחימוש לכוחות הלוחמים בשטח. המשימה הזאת בוצעה על-ידי פלוגת חרמ"ש הגדודית שהוכפפה שוב למסגרת הפיקוד של גדוד שחק, ושהמשיכה לבצע בדיוק את המשימה שבה החלה כשהייתה כפופה קודם לכן למסגרת גדוד ההנדסה. הציר שאובטח כאמור קודם לכן על-ידי לוחמי הנדסה נהפך למטרה נחשקת מאוד של ניסיונות פיגוע עד הרגע שבו הוכנסו הטנקים למרחב. לאחר

69 ריאיון עם רס"ן נתי לסרי, 2016.

70 נגר, 2014.

מכת האש של צוות הקרב הגדודי נהפך הציר לשקט ללא אירועים נוספים.⁷¹

כוח המילואים של מחלקת הסיוור, בפיקודו של שונמי, הצליח לא פעם ליזום משימות באופן עצמאי ולפעול עם כוחות נוספים בזירת הלחימה של הגדוד כולו. מכיוון שהמשימה המקורית והתוכנית בוטלו, יזם שונמי לאחר כניסת הכוחות משימות נוספות, שקיבלו את אישורו של מפקד הגדוד. בין היתר קיבלה המחלקה שלו משימת תצפית בפאתי ח'אן יונס. לוחמיו נכנסו רגלית ועצמאית עם כל הציוד על הגב, לשכונה בפאתי ח'אן יונס - שם הם חברו לפלוגת צנחנים סדירה. הלוחמים טיהרו וכבשו שני בתים, ומיקמו תצפית בשעות היום והלילה על מתחם לחימה של חמאס.

הם נותרו שם עשרה ימים, אספו מידע, הפעילו אש מסייעת - כל אלה תוך התמודדות עם החום, הפחדים והאויב שצפה עלינו ממש כשם שאנחנו צפינו עליו. הם עבדו צמוד עם הטנקים - עצם העובדה שטנק היה צמוד לעמדה שלהם כל הזמן אפשרה סגירת מעגלים מהירה ותגובה מיידית לכל זיהוי.

בתוך המתחם המחלקתי הם אלתרו "פינת פטריוטיות". כל המכתבים שהיו מצורפים לחבילות שקיבלנו מילדי ישראל נתלו שם על הקיר על-יד דגל המדינה שאחד החבריה הביא אתו מהארץ.

במהלך ימי הלחימה אירע מקרה דומה לאירוע משגיחי הכשרות בשדות ערב יום הלחימה הראשון. הודות לערנות נמנע אסון כבד. שונמי שחזר את האירוע: באחד הלילות זיהתה התצפית בשטח הפתוח בינינו ובין מתחם חמאס שני נגמ"שים. על אחד מהם עמד אדם חשוף לחלוטין, וצפה באמצעי ראיית לילה לכיוון המתחם. ביררתי מהר אם יש תקיפה מתוכננת והתברר שלא. חבירה בקשר העלתה שמדובר ברב סמל פלוגתי של פלוגת הצנחנים שישבה בסמוך אלינו שהתברבר בדרך ועמד לחפש אותנו בתוך מתחם הלחימה של חמאס. נתנו לו הוראות מדויקות והחברנו אותו למתחם שלנו. התצפיתנים וכולם היו בתחושה של התרוממות נפש - לא היה לנו ספק שמנענו אסון.⁷²

סרן איתמר מיכאלי ופלוגת קציני השריון שעליה פיקד היו מן הראשונים

שנכנסו לקרב. הפלוגה קיבלה את טנקי המרכבה סימן 4 רק כמה ימים קודם לכן. עבור רוב הצוותים זה היה הניסיון הקרבי הראשון, אך לא עבור המ"פ. הוא היה כבר במקומות האלה בדיוק שש שנים קודם לכן כמפקד מחלקה צעיר במבצע "עופרת יצוקה". בלילה שבין 17 ל-18 ביולי, כאשר הטנקים שלו שבו וחצו את גדר הגבול, הוא יכול היה לזהות בקלות את נקודות הדמיון והשוני בין שני המבצעים:

נכנסנו כולנו ללחימה תחת פיקוד חטיבה 35 - חטיבת הצנחנים. לחמנו ארבע שעות רצופות במסגרת גדודית, ולאחר מכן הפלוגות התפצלו לצוותי קרב פלוגתיים וגדודיים. הפלוגה שלי חברה לגדוד הסיור של החטיבה (הגדס"ר) והעמיקה בחדירה אל תוך העיר ח'אן יונס. בהשוואה למבצע "עופרת יצוקה" היו הבדלים גדולים מאוד וחד משמעיים. האויב השתנה.

הוא היה הפעם הרבה יותר דינמי, ומשך החשיפה שלו היה קצר הרבה יותר. הם השתמשו רבות בלבוש אזרחי ובמנהור בממד התת קרקעי - וכל אלה הקשו עלינו לא מעט להבדיל בין אזרח תמים ובין לוחם. למרות הכול השגנו את מלוא יעדינו ללא אבדה אחת. לוחמי חמאס הבינו די מהר שיהיה להם קשה להתמודד אתנו, ולכן הם הורידו ראש והרימו אותנו רק כשהפסקנו לנוע והתארגנו במגננים. רק אז הם שבו והרימו את הראש ותקפו אותנו בהפתעה תוך שימוש במנהרות. למרות כל אלה הוא הפסיד בכל היתקלות עמנו. בהיבט הצבאי היה זה ניצחון מושלם.⁷³

סגן הראל ישי, סגנו של מיכאלי, מצא את עצמו עם הטנק החריג בגדוד – מרכבה סימן 3. הוא סיפר על מעורבותו בלחימה שהחלה כמעט מאז שהחל המבצע:

חצינו את גדר הגבול ברמת כשירות גבוהה ומוכנים מנטלית. במהלך השעה הראשונה התקדמנו וירינו, אך לא הבחנו באויב. במהלך ההתקדמות, בערך קילומטר מהגדר, שמעתי פתאום צעקת "אללה

אכבר" מאחוריי. לא ראיתי כלום, אלא רק שמעתי את הצעקות ולכן נתתי מיד פקודה לצודד את הצריח, ואז הבחנתי בשני מחבלים רצים לעברי. הם יצאו כנראה מפיר של מנהרה, והמחשבה הראשונה הייתה לירות פגז ולחסל את שניהם, אלא שאז נזכרתי שהצריח שלי מצודד ומופנה לארץ.

אם הייתי יורה פגז הייתי עלול להחטיא ולפגוע בכוחותינו. הפתרון היה מידי: צרור ארוך מהמקלע המקביל שחיסל את המחבל וזינוק של הטנק לאחור ודריסת חברו. רק לאחר מכן מצאנו את שרידי הגופה. בשלב הזה הם כנראה הבינו שלא כדאי להתעסק אתנו, ובימים הבאים הם ניתקו מגע, ויצאו לתקוף רק כשהיינו במגננים.⁷⁴

על אף הכפיפות האג"מית לגדוד הסיור של חטיבת הצנחנים נשמר היטב הקשר גם עם המסגרת המקורית של "הבית" - סא"ל רפי וולפסון מג"ד שחק. סגן הראל תיאר: "הקשר שלי עם רפי נשמר בעיקר בלילות. היינו משוחחים בקשר, משווים לקחים ומחליפים חוויות, וכך צוברים ניסיון רב לקראת יום הלחימה הבא". המידע הזה עובד מיד ויושם כבר בשעות שלאחר מכן עם תחילתו של יום הלחימה הבא. ב-19-20 ביולי המשיך הגדוד ליזום ללא הרף התקפות על האויב והשמיד מנהרות תקיפה נוספות. הגדוד מילא עד תום את הפקודות שניתנו לו - ללא נפגעים. המג"ד תיאר:

מידע מודיעיני שהתקבל על שתי מנהרות תקיפה נוספות הביא למחרת היום להשמדתן. האויב שניסה עוד בשעות הראשונות להתמודד וספג אבדות כבדות מאוד הבין באיזשהו שלב שזה חסר תכלית, וירד למנהרות אל מתחת לקרקע, אך גם שם השגנו אותו. את האויב ראינו בעיניים, בעיקר ביום יומיים הראשונים ללחימה. לאחר מכן הוא ירד למנהרות ונעלם. המח"ט הנחה אותי לעבור לגזרה הדרומית במהלך יום הלחימה הראשון ולהתמודד שם עם אויב שניסה עדיין להשיב מלחמה.

הגענו לשם והתחלנו בטיהור המרחב. גם כשהושגה מטרה לא נשארנו על

מקומנו. התקדמנו ללא הרף קדימה, והיינו כל הזמן בתנועה כדי לא לתת לאויב את האפשרות לנצל את המנהרות ולפגוע בנו. כשעצרנו בסופו של דבר, העדפתי שהמגננים שנקים יהיו בתוך בתים שהשתלטנו עליהם, ולא בתוך מתחמים עם סוללות עפר שעורמים הדחפורים. הסוללות האלה הן סוג של "הזמנה" לאויב לבוא ולפגוע בנו בעוד שבבתים קווי המגע מטושטשים יותר ולא ברורים, ולכן קשה יותר לאויב להשיג את מטרותו.⁷⁵

הטכנולוגיה, המקצועיות והנהלים המסודרים לא שינו כהוא זה את המאפיינים של מלחמות ישראל: אומץ הלב, האלתור והחתיירה למגע. סרן איתמר מיכאלי ולוחמיו, פלוגת חניכי קורס קציני שריון בגדוד שחק, הם דוגמה אופיינית לשילוב הזה - שילוב לגמרי לא מפתיע שהודות לו נהפכים מורים ומדריכים בכל ימות השנה לטובים שבלוחמי השריון של צה"ל. הנהלים הקשוחים והשגרה הקפדנית מפנים בתוך שעות ספורות את מקומם לתכונות שונות לחלוטין: רעות, יוזמה, אומץ לב וחתיירה למגע עם האויב ולהכרעתו.

הלחימה של פלוגה ז', בפקודו של מיכאלי, הייתה דוגמה טובה מאוד לשילוב הזה בין נהלים ויוזמה ובין למידה ואומץ לב. ביום הלחימה הרביעי - 21 ביולי 2014 - עמדו כל אלה למבחן לא פשוט:

במהלך הלחימה היו היתקלויות ספורדיות עם האויב. עם זאת, היתקלויות קשות היו לנו שתיים. הראשונה הייתה לאחר שנערכנו להגנה על מתחם שכונה במפות השליטה בשמות הקוד "קונקשן בפיל". במהלך טיהור השטח מתשתיות אויב הופיעו לפתע שבעה מחבלים שיצאו מתוך מנהרה הגנתית לרחוב באמצע הכוחות שלנו. הם פתחו באש, ובמכת האש הראשונה נהרג רס"ל אוהד שמש, איש מודיעין, חוקר שבויים ולוחם שלחם יחד עם הפלס"ר.

כמו כן נפצע קשה מאוד חגי בן ארי, מפקד הסיירת. שמעתי על כל אלה בקשר, ולמרות שהייתי עם הפלוגה שלי באמצע מרחב אחר לגמרי ובגזרה שונה טסתי למקום והגעתי יחד עם אחד מקציני

הפלס"ר, חביביאן שמו, שחבר אף הוא לכוח שנתקל, והגיש עזרה ראשונה לבן ארצי הפצוע. הגעתי פיזית לידם, אך לא הצלחנו לתקשר בגלל הרעש בחוץ וערוצי הקשר העמוסים. חביביאן סימן לי בתנועות ידיים למה להתייחס ואיך, ואני הבנתי אותו מצוין. דרסתי עם הטנק שלי מבנה, חממה וגדר גבוהה, וסייעתי לפנות את הנפגעים לבית בן שלוש קומות ששלט על כל הסביבה.

יחד עם קצין ששמו ספקטור, מפקד צוות בפלס"ר, פינה אף הוא את לוחמיו ואת הפצועים לקומת הקרקע בבניין הסמוך שבקומתו העליונה היו מחבלים. תוך כדי הפינוי הספיקו שני לוחמים מן הצוות שלו לחסל את המחבלים שהיו בסמטה, ומיד לאחר מכן גררו כאמור תחת אש את הפצועים שלהם לקומה הראשונה של הבית. בקשר שמעתי את ספקטור, סגן מפקד פלוגת הסיוור של הצנחנים, מדווח שהם מנסים לעלות לקומה השנייה ולטהר אותה. רציתי לסייע לכוח, אך חששתי מכך שהירי שלי יפגע באנשינו בתוך המבנה. בשלב הזה ביקשתי שמישהו יזהה עבורי במדויק את הקומה שבה פועלים המחבלים כדי למנוע אבדות מירי דו-צדדי.

צוות צלפים של הפלס"ר שהיה מחוץ לבניין דיווח לי שהוא מזהה את המחבלים בקומה השנייה. ביקשתי ממנו לירות על קיר הקומה שבה נמצאים המחבלים, וזה אכן מה שהם עשו. מט"ק שלי זיהה את הפגיעות בקיר, וירה שוב על אותו קיר מהמא"ג בצריח. צוות הצלפים שב ואישר כי זו אכן הקומה שבה נמצאים המחבלים. נתתי פקודה למט"ק ישורון לירות פגז. ישורון, שידע כי בבניין נמצאים לוחמי הסיירת ופצועים, היסס ואז "נבחתי" עליו, ואז הוא ירה פגז אחד מדרום לבית ואני מיד אחריו פגז נוסף, מהצד השני מצפון. שנינו ירינו לאותה קומה שנייה. אני יריתי פגז "רקפת" המיועד לפגיעה בחי"ר, והוא ירה פגז "חצב" שפותח במיוחד עבור מצבים כאלה של חוליה התופסת מחסה במבנה. שני הפגזים התפוצצו והאויב חוסל. כך הסתיים האירוע. זה נשמע ארוך אבל בפועל זה היה קצר מאוד".⁷⁶

באירוע הזה באו לידי ביטוי כל הרכיבים בהכשרתם של לוחמים ומדריכי שריון. היו בו אומץ לב וחתירה למגע, וכן שימוש נכון בטכנולוגיות ובחימוש ייעודי שפותח במיוחד כדי לתת מענה למצבים כאלה.

היכולת לתחקר, להפיק לקחים ולשנות את דרכי פעולה הוטמעה בשגרת הפעולה של חטיבת בני אור, ואפיינה לא רק את הכשרת הלוחמים ואימוניהם בימי שגרה אלא גם את הלחימה עצמה. לדוגמה, בקרב על מתחם "היק גילת" למד רס"ן לסרי על הדרך האידיאלית להתקדמות משותפת של חי"ר ושריון. לסרי סיפר:

יומיים לאחר הלחימה על "היק גילת" ב-21 ביולי 2014 יצאנו שוב לפשיטה, והפעם יישמנו במלואם גם את הלקחים של הקרב הקודם ובהצלחה רבה. התקדמנו כטור משוריין של פלוגה בתוך מסגרת גדוד 202. בכל פעם שפלוגת חי"ר פנתה למתחם ולגזרה שנקבעו לה ירדה מהפלוגה שלי מחלקה אחת וסייעה לה באש ובתנועה. השיטה הזו עבדה מצוין. החששות של הימים הראשונים לעבודה משותפת עם החי"ר נעלמו.

היינו כוח למשימות מיוחדות שפותר בעיות מיד כאשר הן מתעוררות. במהלך הפשיטה נודע לנו שכוח שלנו נתקל במארב מחבלים ושנהרגו מפקד ולוחם. בדיוק כמו שלמדנו אתמול והטמענו, דהרתי על הציר לנקודת ההיתקלות, מתעלם מכך שמדובר בציר לא מטוהר שבו קיימת סכנה של מטענים ומוקשים. הגעתי תוך דקות לזירה וקיבלתי דיווח על הבית שאליו נמלט אחד המחבלים. שני פגזי "חצב" שנורו לבית ומוטטו אותו סיימו את האירוע כמעט מיד.

בלילה נערכו לוחמי פלוגה כ' לכמה שעות שינה בסבבים, כאשר האחרים שומרים על המתחם. המפקדים ניצלו את הזמן ל"שיעורים ליליים" בניצוחו של המג"ד רפי ובהדרכתו. בשיחות ועידה בקשר דיווח כל אחד מהם על ניסיונו ב-24 שעות הלחימה האחרונות, על הסיכונים, הפתרונות, והרעיונות. כל אלה הוטמעו מיד בכל אנשי הגדוד והפכו לחלק בלתי נפרד מן "הציד" שאָתו יצאו עם שחר הפלוגות לקרב. את הרגעים המתים שבין קרב לקרב ניצלו המ"פים כדי

לעודד את אנשיהם מחד גיסא וכדי לשמור על משמעת מבצעית מאידך גיסא. מטבע הדברים, המשמעת נוטה להתרופף מיד כשנפסקת האש. לסרי סיפר:

תמכתי בחיילים שלי, עודדתי אותם והתחברתי אפילו לפחדים ולחששות שלהם, אבל מעל הכול הסברתי להם שאנחנו חייבים לבצע את המשימות שלנו הכי טוב שניתן ושנצליח בכך. בייחוד הקפדתי על שגרה קשוחה מאוד של אכיפת הנהלים והתרגולות גם ודווקא בהפסקות ההולכות ומתארכות שבין סבבי הלחימה.⁷⁷

פלוגה כ', שלסרי מפקדה השתתף בלילה הקודם ב"שיעור לילי" בקשר עם יתר המ"פים של הגדוד, ניצל את ניסיונו של מיכאלי כבר למחרת היום כדי להגיב באותו אופן בדיוק:

ב-23 ביולי 2014 הגעתי עם הטנקים שלי לשטחי הכינוס של גדוד 890, ונכנסנו בדרך שכבר למדנו ליישם אותה לפעולה כשאנחנו מתקדמים בטור משוריין המשמיט בכל פעם מחלקה לטובת גזרת הלחימה של פלוגת החי"ר. תוך כדי התקדמות הגיעה אליי קריאה בקשר על כך שפלוגת החוד של הגדוד נתקלה ויש נפגעים. נזכרת מיד בשיעור של רפי בלילה הקודם וגם בניסיונו של מיכאלי, ונתתי הוראה לכל הטנקים שלי לפתוח בנסיעה מהירה על הציר אחריי. כשחי"ר בצרה זה בדיוק התפקיד שלנו להגיע לשם ולסיים את התקרית, וכך בדיוק נהגתי.

הגעתי בתוך דקות לנקודה. הירי עוד נמשך, וזיהיתי מקור ירי במרחק קרוב מאוד אליי. זה היה כל-כך קרוב שלא יכולתי אפילו לצדד או להפעיל את המקלע המקביל, ולכן שלפתי רימון מארגז הפעולה וזרקתי אותו לנקודה שממנה נורתה האש - מטרים ספורים מהטנק שלי. התרחש פיצוץ, והאש פסקה מיד. האזור עוד לא היה מטוהר, וגם הגיע אלינו דיווח על פיר של מנהרה שנמצא בו. דיווחנו על כל זה, ולמחרת חזרנו לאותו מקום בדיוק עם ציוד של "מאורת הנחש" המיועד לטיפול במנהרות ולהשמדתן. ליוויתי שני דחפורים

שתפקידם להשטיח את כל מתחמי האויב, והשארתי את הטנק שלי להשגיח על פתח המנהרה.

ירדתי למטה לצריח לבדוק משהו במפה, ואז אני שומע צעקות של הנהג שלי: "נתי, יוצאים שני מחבלים מהפיר". עליתי מיד למעלה. הערכה מידית של המרחק מהם ושל רמת הסיכון, היסוס של שבריר שנייה, ואז אני רואה שהם מרימים ידיים, ומוריד את האצבע מההדק של המא"ג. אנחנו לוחמים ולא רוצחים. שבינו אותם בזהירות, ולאחר בדיקה שגילתה שהם לא היו ממולכדים בחגורות נפץ, הם הועברו לחקירת חוקרי השבויים שליוו אותנו. התוצאות של החקירה שלהם היו מפתיעות. הן חשפו מנהרות רבות נוספות במרחב, וגילו גם מה הייתה הסיבה להתקלות של כוח הצנחנים. אנשי חמאס זיהו שהגזרה עברה מכוח אצלנו, והיה נדמה להם שהלחץ של הכוח שהחליף את קודמו היה פחות מסיבי, וזו הייתה בדיוק ההזדמנות שהם חיכו לה להלום בנו.⁷⁸

פלוגה ז', בפיקודו של איתמר מיכאלי, המשיכה בלחימה גם בימים הבאים:

ההיתקלות השנייה שלנו הייתה לאחר יומיים נוספים של לחימה על מנהרה בשם "חלה שחומה". נכנסנו לקרב עם שחר, וכמו במקרים קודמים, לאחר הפריצה שלנו עברו דרכי לוחמי פלוגת החה"ן של הצנחנים. לצערנו, הם נכנסו לחצר של בית ממולכד שפוצץ על-ידי האויב והתרומם באוויר. שם, נהרג הלוחם אליהו פז מנהריה, ונפצעו 21 אחרים.

זה היה אירוע רב נפגעים. שוב, גם שם, פעלנו בדיוק בדרך שבה התאמנו: בודדנו את הזירה ופינינו לאחור במהירות את הפצועים. הפלוגה שלי הכילה ותיפעלה את כל האירוע כשמחלקה אחת בודדה באש ושימשה חיץ בין האויב ובין הנפגעים ויתר הפלוגה - שתי המחלקות האחרות מבצעות "היסעים" הלוך ושוב של הפצועים עד לנקודת הקליטה והטיפול בפצועים.⁷⁹

את השילוב של לחימה ללא הרף עם פיתוח טכניקות, לימוד והטמעה שלהן סיכם מפקד הגדוד סא"ל וולפסון:

במהלך כלימי הלחימה הבנתי היטב את התפקיד שממלאים הלוחמים שלי. הם המובילים בראש את הכוחות של הצנחנים ומובילים את גל ההסתערות הראשון. כוח ההלם, האש והתנועה של השריון מבטיח ללוחמי החי"ר הבאים בעקבותינו כי יוכלו למלא את משימתם עם הרבה פחות נפגעים. בדרך הזו המשכנו להתקדם וחיסלנו גם מנהרה שלישית בשם "צמה ג'ינג'ית" בכפר עבאסן אל-זע'יר.

המנהרה הזאת הייתה בתוך מתחם גדודי של חמאס, והתוכנית הייתה לבודד אותה ולפוצץ אותה. עשינו זאת שוב באותה טכניקה שלמדנו לבצע: פריצה, העברת לוחמי החי"ר, הפרדה ובידוד של כוחות האויב, ניתוקם, ובסופו של דבר פיצוץ וטיהור השטח.⁸⁰

עם תום הקרבות קיבל סרן מיכאלי ציון לשבח מאל"ם חסון מפקד החטיבה על תפקודו במבצע, המנהיגות שגילה, אומץ הלב ומעשי הגבורה. מעשיו של מיכאלי מתוארים בשפה קצרה, יבשה ותמציתית, ואין בהם כדי להעביר את תחושת הלחץ, את החשש לפגוע בחברים, את הכוחות הדרושים לקבל החלטה נחרצת להציל חיים. מתוארים בו רק המעשים היכולים לשמש דוגמה ללוחמים כולם - נבחרת "האול סטארס" של השריון כהגדרתו.

ב־21 ביולי 2014, במהלך היערכות לפעולה, נפתחה אש על לוחמים מכמה כיוונים. באירוע הזה נפגעו לוחמים ומפקדים. בזמן שבו התרחש האירוע ירו מחבלים טילים נגד טנקים לעבר הכוח שתחת פיקודו של סרן איתמר מיכאלי. מיד לאחר שנשמע ברשת הקשר דיווח על הקרב, הודיע סרן איתמר מיכאלי למפקד הפלוגה שנפגעה שהוא מגיע לסייע. מבלי להמתין להוראות נוספות, הגיע הטנק שבפיקודו אל מקום האירוע. סרן איתמר מיכאלי ראה בקומה

השלישית של מבנה שבו שהו לוחמים את המחבלים שאיימו לפגוע בכוח. לאחר תיאום ירה לעבר המחבלים פגזי טנק ואש מקלעים, ובכך הוסר האיום מעל הלוחמים. בתוך כך המשיך לפקד על פלוגתו שהשמידה חוליות מחבלים בגזרה אחרת של הקרב. לאחר סיום הקרב הוביל סרן איתמר מיכאלי בראש מחלקת טנקים חלק מנפגעי הקרב לנקודת איסוף נפגעים.

וולפסון, מפקדו של מיכאלי, ראה בשני האירועים האלה את היעד שאליו הוא שאף מלכתחילה להוביל את אנשיו. הוא ראה בהם דוגמאות מצוינות לחימה משולבת של חי"ר, הנדסה ושריון, שבה נותן כל אחד מן המשתתפים בלחימה את יתרונו היחסי. וולפסון הסביר:

בקרב הזה נתקל כוח של גדוד הסיור של הצנחנים במארב מתוכנן, ובזכות ההתערבות המהירה של הטנקים שלנו ושיתוף הפעולה המושלם בין הצדדים הסתיים האירוע הזה במהירות וללא אבדות נוספות לכוחותינו מעבר לאלה שנפגעו במכת האש הראשונה.

את האירוע עצמו הוא ניצל כמעט מיד כדי להסיק מסקנות, להפיק לקחים וללמד אותם לאחר כמה שעות את כל שאר מפקדי הגדוד. לדבריו, הלמידה, הניתוח והיכולת להטמיע פתרונות במהירות שיא תוך כדי לחימה הם נקודות החוזקה המרכזיות של בית הספר הלוחם וסוד הצלחתו. וולפסון סיכם: אחד הדברים המשמעותיים ביותר שקרו לנו זו היכולת ללמוד וליישם דברים תוך כדי לחימה. כל לילה עם תום הלחימה נערכו שיחות ועידה בקשר עם כל המ"פים שלי, ובנפרד גם עם המח"ט ועם שני המג"דים הנוספים בחטיבה - אלה של 198 ו-532. בשיחות האלה החלפנו לצד סיפור החוויות והתחושות האישיות של כל אחד מאתנו גם את התובנות שרכשנו במהלך יממת הלחימה. אני זכר היטב כיצד סיפרתי על השיחה שלי עם מיכאלי ששאף למגע, ומיד כששמע על ההיתקלות של הגדס"ר שעט קדימה עם הטנק שלו, עלה לעמדות שולטות, ובתוך דקות סיים את האירוע.

ניתחנו בשיחה הלילית את האירוע הזה ואת תגובתו האמיצה והנכונה של מיכאלי. למחרת היום התרחש אירוע דומה מאוד לפלוגת "חוד אלון", פלוגה

ח' בפיקודו של סגן נתי לסרי. הוא סיפר לי שברגע שבו שמע את הדיווח בקשר על ההיתקלות הוא נזכר בתיאור של מיכאלי לילה קודם על מה שעבר עליו, ואז הוא טס קדימה באותה צורה בדיוק, ובכוח היוזמה והאש סיים מידית את אותו אירוע ללא אבדות נוספות.⁸¹

המעבר החד והפתאומי בין שגרה ולחימה אפיין גם את יתר הכוחות הגדודיים שהועברו לצוותי קרב אחרים, ובהם פלוגת חרמ"ש בפיקודו של מוטי פסל, שהייתה מסופחת לגדוד ההנדסה 614. פלוגת חרמ"ש של פסל נכנסה לשגרה של שמירות, פטרולים ושגרה מבצעית. בינתיים הוחלט על נטישת המגנן החטיבתי שאותו אבטחה פלוגת חרמ"ש עד אותה עת, והפלוגה קיבלה משימה לאבטח במקומו את המגנן הגדודי של גדוד ההנדסה 614. הגדוד היה מבוצר במגנן בשטח פתוח העשוי סוללות עפר גדולות. במהלכה של המשימה הזאת ב-23 ביולי התרחש במפתיע אירוע הלחימה המשמעותי ביותר של הפלוגה.

בסביבות השעה 12:00 נשמעו שלוש יריות קלצ'ניקוב בודדות בקרבת המגנן. בשונה מאירועים בימים הקודמים, שבהם דיווחו כמה חיילים על ירי באזור, את היריות הללו כולם שמעו, וכל הכוחות הוקפצו במתאר של "התקפת מוצב". הדיווח הראשוני על הירי הגיע מעמדה ג' (העמדה הדרום-מזרחית של המגנן), והצביע על ירי מדרום או דרום-מזרח. מפקד הפלוגה הגיב מיד על הירי וחתר למגע עם האויב. כוח הכוננות בפיקוד מ"מ 1 ושמונה חיילים בנגמ"ש יצא באיגוף ימני (מערבי) לעבר "ילו החדש" והציר הלוגיסטי הישן. משימתו הייתה חסימת נתיב הנסיגה של האויב לכיוון דרום (בני סוהילה).

במקביל, ובאותה עת עצמה יצא כוח נוסף, בפיקודו של המ"פ, לסריקה רגלית לכיוון מקור הירי. משימתו הייתה יצירת מגע עם האויב או תיעולו לכיוון מ"מ 1. בכוח הזה היו שבעה לוחמים. מיד עם היציאה מן המגנן ובמהלך התנועה נמסר למ"פ מידע שלפיו הירי בוצע מכיוון מזרח ולא מכיוון דרום. לנוכח המידע שהתקבל והשתנות תמונת המצב שינה המ"פ את מיקום כוח הכוננות (שבאותו רגע כבר הספיק להתמקם ליד מוצב "ילו החדש") והעביר אותו מזרחה - לעבר מוצב "אלונית" עם משימה דומה. כוח המ"פ נפרס לסריקה

עם שתי חוליות לפנים, והחל בתנועה לקראת היתקלות לכיוון מזרח. בשלב הזה התבצעה כל התנועה הרגלית מדרום לציר הלוגיסטי החדש ובכיוון כללי מקביל אליו.

כ־15 דקות מתחילת האירוע נמצא כוח המ"פ במרחק של כ־250 מטרים מזרחית למגנן הגדודי. באותה עת החלו לנוע על הציר הלוגיסטי החדש (ללא תיאום) שני כלי רכב משוריינים של יחידת הפינוי של הצנחנים מאזור המגנן לכיוון מזרח. כאשר הגיעו כלי הרכב המשוריינים לטווח 100 מטרים צפונית־מזרחית לכוח המ"פ נשמע פיצוץ עז מכיוונם אבל הם המשיכו בתנועה מזרחה. מכיוון שמדובר היה בציר פתוח שנסרק היטב ועברו בו כלי רכב רבים במשך כמה ימים, התגבשה ההערכה כי מקור הפיצוץ היה ירי נ"ט קצר טווח. בעקבות זאת שינה המ"פ את כיוון ההתקדמות צפונה, ואת אופי ההתקדמות לדילוגים לקראת הסתערות.

הכוח ביצע דילוגים והסתערות תוך כדי ירי וזרק רימונים על כמה קווי עמדות עד למרחק של כ־150 מטרים צפונית לציר הלוגיסטי החדש. מקו העמדות האחרון הייתה תצפית מלאה צפונה למרחק של כמה מאות מטרים. אופי השטח ונקודות התצפית הממוקמות על סוללות המגנן שללו את האפשרות של בריחה לכיוון. לנוכח העובדה הזאת הורה המ"פ על סריקה לאחור לעבר הציר הלוגיסטי החדש. במהלך הסריקה זיהה הלוחם גטה, נושא מטול הרימונים, שאבטח את הכוח מימין, מחסנית של קלצ'ניקוב שהייתה מונחת על האדמה. הכוח התרחק כ־10 מטרים מן המחסנית ואבטח 360 מעלות. המ"פ וקצין נוסף ביצעו סריקה באזור המחסנית. המ"פ זיהה פתח באדמה במרחק של כ־2-3 מטרים מן המחסנית שקוטרו כ־40 ס"מ שהיה מכוסה בלוח עץ. הכוח זרק רימון לתוך הפתח, הודיע לפיקוד על הממצא והמשיך לאבטח את הפיר לכל הכיוונים. המ"פ פקד להתרחק מפתח הפיר מחשש למלכוד. כעבור כשעתיים הגיעה למקום חבורת הפיקוד, ובראשה סגן מפקד גדוד ההנדסה שבגזרתו פעלנו, וקיבל אחריות על האירוע. לאחר חבירת כוח ההנדסה הופעלו שני דחפורי D9 ונחשף פיר מבוטן שירד לעומק האדמה. כוח של מחלקה 2, בפיקוד מ"מ ושמונה חיילים הציב מארב על הפיר במשך הלילה.

באזור היו מותקנים גם מוקשי תאורה. לקראת סוף הלילה הגיע כוח הנדסה ופוצץ את הפיר. ממידע מודיעיני התברר שהפיר הוא חלק מהמנהרה ההתקפית "צ'אי הודי". כעבור כמה ימים פוצצו כוחות הנדסה מיוחדים את מנהרת "צ'אי הודי" תוך שימוש בפיר שנחשף על-ידי הפלוגה.⁸²

ארבעה ימים לאחר מכן, ב-27 ביולי 2014, יצאה פלוגה ח' לפשיטה נוספת על הכפר בני ע'סן. הפלוגה פעלה בהתאם לתרגולות שנלמדו במהלך ימי הקרבות: תנועה בטור, השמטת פלוגות החי"ר, הרבה אש מדויקת ותנועה ללא הרף. הקרב הסתיים ללא נפגעים, ולמחרת היום החלה סדרה של הפסקות האש, שהסתיימה רק לאחר המארב לכוח של סיירת גבעתי ולאחר אירועי "יום שישי השחור" ב-1 באוגוסט 2014 בגזרת רפיח בהפסקת־אש כוללת.

עם תום האש, לצד שמירה קפדנית על משמעת ועל כוננות, החל שלב הסיכומים - חשבון הנפש האישי והפקת הלקחים בתחום הארגוני. סרן גל בכר סיפר:

לאורך כל הקריירה שלי הייתי בתפקידי הדרכה, ולא תיארתי לעצמי שאקלע לחגימה. במבצע "עמוד ענן" דיברו אמנם על לחימה שלנו כצוות קרב גדודי על בסיס גדוד 196 אך לא יצא מזה כלום. הפעם זה בוצע ובהצלחה גדולה. חטיבת ההדרכה היא לא רק כוח צבאי אלא גם סוג של מנטליות וצורת חשיבה המטמיעה בלוחמים את היכולת ללמוד, להבין ולפעול בלחימה בדיוק כפי שהוכשרו לכך באימונים.

לכן, עבורנו כמדריכים, וגם עבור החניכים שלנו, הלחימה הייתה בעצם דומה מאד לתרגילים ולתרגולות ששונו ואשר בהן אומנו במשך שנים. טבעי שמדי לילה, עם תום כל יום קרבות, ערכנו "שיעור לילי" ברשת הקשר שבו החלפנו חוויות, למדנו זה מניסיונו של חברו וצברנו "ציוד" רב של ניסיון וידע לקראת יום הלחימה הבא.⁸³

במהלך הלחימה פונו חמישה מלוחמי הגדוד שנפצעו, רובם ככולם פציעות

82 מכתבו של סרן מוטי פסל למחבר, 2016.

83 ראיון עם גל בכר, 2015.

קלות, שהצריכו פינוי רכוב. הם פונו לאחר קבלת טיפול ראשוני מסוד בשטח על-ידי סמל אברהם סלבי החובש הגדודי וד"ר איליה דולז'ינסקי קצין הרפואה הגדודי.⁸⁴

לקראת סיום הלחימה חזרו "הביתה" לוחמי פלוגת החרמ"ש של מוטי פסל, וחברו לגדוד 196 שלו היו שייכים מלכתחילה. הפלוגה המשיכה במשימת אבטחת הצייר הלוגיסטי. בנוסף, במקום משימת אבטחת מגן ההנדסה הוטל על פלוגת חרמ"ש להיות חלק מן הכוח שאבטח את המגן הגדודי של 196 ואת הבית שבו התמקם מח"ט הצנחנים.

המשימה העיקרית בשלב הזה הייתה שמירה על כוונות ודריכות גם במסגרת של שגרה. נוסף על השגרה מבצעית מעוררת הערכה - שגרה שכללה ניקוי שגרתי של נשקים, שיעור יומי של ידע כללי שעסק בהיסטוריה של ירושלים ופעילות גופנית - התהדק מהר מאוד הקשר בין החברים בפלוגה, שגובשה כאמור משתי פלוגות שונות. המילואימניקים, בני הישיבות, הקיבוצניקים, העולים והוותיקים, הצעירים והמבוגרים יותר. אף אחד לא אכל ללא חבריו, ואף אחד לא פספס ארוחה או צ'ופר מכיוון שהיה באחת מעמדות השמירה והתצפית הרבות.

הבריחה החפוזה של האזרחים מן האזור שבו הוקם המגן הגדודי יצרה מצב שחיות משק רבות נשארו מאחור בלי טיפול. בחום ובלחות הקשים של יולי, בלי מים ובלי מזון, גורלן של החיות האלה היה נחרץ. כאילו יש מאין - ללא פקודה או הנחיה - התגלו הפנים היפות והאנושיות של צה"ל. בפלוגה נוצרה שגרה של השקיית והאכלת החיות. לוחמים שמבינים בחקלאות הסבירו לחבריהם איזה אוכל נותנים לכבשים, לעזים, לתרנגולות ולשפנים. את המים שהוקצבו ללוחמים הם חלקו עם החיות. מדי יום ניתנו שניים-שלושה ג'ריקנים לחיות. סרן פסל התחבט עם ההסדר הזה לא מעט, שכן הוא היה כרוך בסיכון חיילי:

כמ"פ זאת הייתה בשבילי דילמה. מצד אחד יש סיכון בלאפשר לאנשים להסתובב במרחב רווי מנהרות בשביל משימה כזאת. מצד

שני היה לי ברור שזה חשוב. חשוב לנו כבני אדם. חשוב בשביל שמירת צלם האדם. כפי שהשתדלנו למנוע הריסה לא נחוצה של בתים, כך גם הסתכנו וטיפלנו בחיות המשק שנותרו בשטח.

הבריחה החפוזה של האזרחים מן האזור יצרה מצב שרבות מחיות המשק נותרו בלי טיפול. בחום של חודש יולי גורלן של החיות האלה היה נחרץ ללא מים וללא מזון. בפלוגה התפתחה שגרה של השקיית החיות והאכלתן. מי שהבין משהו בחקלאות הסביר לכל היתר איזה אוכל נותנים לכבשים, לעזים, לתרנגולות ולשפנים. חילקנו את המים שלנו - 2-3 ג'ריקנים נחסכו כל היום מהחיילים שלי וניתנו לחיות המסכנות.⁸⁵

ב-27 ביולי החלה פלוגת חרמ"ש לשחרר לחופשות קצרות את לוחמיה - סבב מחלקתי של 24 שעות בבית וחזרה לחימה. יש לציין שכל הלוחמים חזרו ונכנסו שנית לעזה. בלילה שבין 1 באוגוסט ל-2 באוגוסט הסתיימה הלחימה, והפלוגה יצאה מעזה וחזרה לשטחי הכינוס.

מפקד הפלוגה סרן פסל סיכם את לחימתם של חייליו במסגרת המבצע:

הרבה פעמים נוטים להתרגל לכך שמילואים הוא סוג של מועדון חברתי. באים פעם בשנה לאימון, נפגשים עם החבר'ה, קפה, מנגל, כרס ובדיחות גסות. אבל סופו של דבר זה צבא, וצבא טבעו להילחם מדי פעם. ב"צוק איתן" זה היה תורנו. הפלוגה עמדה בכל המשימות שהוטלו עליה בהצלחה. הפגנו חתירה למגע, מקצועיות ונחישות וחשפנו מנהרת התקפית - מטרה שלשמה נועד המהלך הקרקעי של המערכה. ככלות הכול, יש לנו כל הסיבות בעולם להיות גאים במה שעשינו: קראו לנו לדגל, ואנחנו נענינו לקריאה.

כל אחד מהחיילים בפלוגה שהשתתף במבצע יודע שהוא מילא את חובתו לחברה שבה הוא חי ולעם שאליו הוא משתייך. הוא עשה זאת לא כנער בן 18, אלא כאדם בוגר שהשאיר בבית חיים שלמים

- חברים, קריירה, לימודים, בת זוג, ילדים. ההיענות הזו אינה מובנת מאליה היום, ואני גאה עד אין קץ במפקדים ובחיילים שלי, בדבקותם במשימה, בחתירתם לניצחון ובאהבת הארץ והרעות שהפגינו באותו הקיץ.⁸⁶

לצד הגאווה הגיע גם שלב המספרים וחשבון הנפש והציוד של ימי הלחימה. לוחמי הגדוד עברו במהלך ימי הקרבות 5,849 ק"מ בטנקים שפשטו מדי יום ומדי לילה על יעדים. הם ירו 1,908 פגזים והותירו אחריהם גופות של לפחות 70 לוחמי חמאס וכן הרס רב של תשתיות אויב. כאמור, כל אלה הושגו ללא אבדות בנפש של לוחמי הגדוד.⁸⁷

לאחר שהסתיימה הלחימה סיכם המג"ד סא"ל וולפסון את ההישגים: זמן קצר לאחר קבלת הפקודה לחזור לשגרת האימונים וההכשרות הוא כתב: "הגדוד עמד בכל המשימות שניתנו לו בצורה טובה. אנו שמחים על ההזדמנות שניתנה לנו כגדוד להילחם ולשמור על ביטחון מדינת ישראל. אין ספק שהלחימה והלקחים שהפקנו ישפיעו גם על הכשרת המפקדים בעתיד".⁸⁸ כמה חודשים לאחר מכן שקעו מעט הזיכרונות הטריים, אך המסקנות נותרו כשהיו, ואף הופנמו הרבה יותר עמוק, ותורגמו גם לשפת הלקחים והציפיות לעתיד. וולפסון סיכם:

נתנו טונות של ביטחון לחי"ר, למדנו עד כמה יעילה העוצמה של הטנק מחד גיסא, ועד כמה אנחנו זקוקים לחי"ר מאידך גיסא, במיוחד במשימה של טיהור בתים. למשימה הזאת היינו הכוח הראשון בהיסטוריה של השריון שעשה שימוש בתחמושת "חצב". התוצאות היו מדהימות. באחד המקרים, כאשר גילינו בית שבו שכן מרכז פיקוד של חמאס, הספיק פגז אחד בודד מסוג "חצב" כדי למחוק את הבית. המודיעין שקיבלנו לאורך כל הלחימה היה מצוין. כאשר תכננתי להיכנס לבית מסוים הייתי מקבל התרעה: "אל תיכנס

86 ש.ס.

87 סיכום מבצע צוק איתן, פרק 2: הלחימה במספרים, מפקדת חטיבה 26, באוגוסט 2014.

88 וולפסון, 2014, עמ' 3.

לאותו בית - הוא ממולכד".

קיבלנו הנחיות מדויקות מאוד להיכן בדיוק לירות, למשל, הוראה לירות לעבר הפינה התחתונה של החלון השמאלי של הבית - וכך היה. לחמנו וניצחנו במבצע הזה, כי בסופו של דבר אנחנו נלחמים בדיוק כמו שאנחנו מתאמנים. זה היה המסר המרכזי שלנו, ואת המסר הזה, העברתי ללוחמים שלי לילה לילה ב"שיחת הסיכום היומית בקשר", ואת המסר הזה אקח עמי גם הלאה לפעילות בעתיד. בסופו של דבר, כמפקד עשיתי את המרב שציפיתי מעצמי ומחיילי: כל המטרות הושגו, והחזרתי את כל לוחמי חיים הביתה.⁸⁹